

УДК 271.4-773(477.86)"1885/2020":929(038)

DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.9>.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВНЕСОК ВЛАДИКИ СОФРОНА МУДРОГО У РОЗВИТОК БОГОСЛОВСЬКОЇ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

ДЕЛЯТИНСЬКИЙ Руслан

*Івано-Франківська академія Івана Золотоустого,
кафедра соціально-гуманітарних наук факультету богословських і
гуманітарних наук, Науково-дослідний інститут історії Церкви,
вул. Гарбарська, 22, 76019, Івано-Франківськ, Україна;
e-mail: r.deliatynskiy@ukr.net;*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6020-7666>

ГОГОЛЬ Василь

*Івано-Франківська академія Івана Золотоустого,
кафедра богослов'я, Науково-дослідний інститут історії Церкви,
вул. Софрона Мудрого (Гарбарська), 22, 76019, Івано-Франківськ, Україна
e-mail: gogol.v@ifaiz.edu.ua*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5236-885X>

П'ЯСТА Руслан

*Івано-Франківська академія Івана Золотоустого,
кафедра богослов'я, Науково-дослідний інститут родини і капеланства,
вул. Софрона Мудрого (Гарбарська), 22, 76019, Івано-Франківськ, Україна
e-mail: pyasta.r@ifaiz.edu.ua*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7905-3719>

Бібліографічний опис статті: Делятинський Р., Гоголь В., П'яста Р. (2024). До питання про внесок владики Софрона Мудрого у розвиток богословської освіти і науки Української Греко-Католицької Церкви. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія.* (19), 80 - 115. doi: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.9>.

Анотація. *Метою статті є висвітлення особистого внеску владики Софрона Мудрого у становлення і розвиток закладів богословської освіти і науки в період відродження та активного розвитку структур Української Греко-Католицької Церкви в незалежній Україні. **Методологія дослідження:** передбачає використання біографічного методу для розкриття основних етапів життя владики Софрона Мудрого, а також метод структурно-функціонального аналізу для опису процесів становлення як окремих закладів, так і цілісної системи богословської освіти і науки УГКЦ в Україні. **Наукова новизна** полягає в тому, що на основі аналізу найновіших досліджень вітчизняних істориків обґрунтовано значну роль владики Софрона Мудрого у процесі відновлення та розвитку закладів богословської освіти УГКЦ в Івано-*

Франківську, у процесі становлення синодальної програми богословської освіти УГКЦ, формуванні кадрового потенціалу УГКЦ шляхом підготовки в Україні та закордоном фахівців з різних напрямів богословської науки.

Ключові слова: Українська Греко-Католицька Церква, Івано-Франківська єпархія / архієпархія і митрополія, єпископ, богословська освіта УГКЦ, Івано-Франківська духовна семінарія, Івано-Франківський теологічно-катехитичний духовний інститут, Івано-Франківська теологічна академія, спеціальність «Богослов'я».

Постановка проблеми. Богословська освіта в Україні на початку 2020-х років розвивається в нових умовах: з одного боку, продовжують існувати вищі духовні навчальні заклади традиційних християнських Церков і конфесій (духовні семінарії, богословські інститути, університети й академії), які виключно на основі канонічно-правових норм і «викликів часу» формують нові покоління духовенства, а з іншого – розвиваються близько десяти закладів вищої освіти, в яких ведеться підготовка фахівців, у тому числі й майбутніх священиків, за ліцензованими й акредитованими державою освітніми програмами спеціальності 041 «Богослов'я»¹. Зважаючи на нові «виклики часу», що постають перед богословською освітою і наукою в Україні у XXI ст., очевидно, варто ще раз оцінити історичний досвід її становлення.

Доброю нагодою для такого переосмислення є відзначення у листопаді 2023 р. ювілею 100-ліття з дня народження владики Софрона Мудрого², в контексті якого окреслена проблема в черговий раз набуває **науково-теоретичної та практичної актуальності**, зважаючи на його особистий внесок у розвиток як вищого духовного навчального закладу Івано-Франківської єпархії, а нині – архієпархії і митрополії УГКЦ, так і цілої системи богословської освіти і науки Української Греко-Католицької Церкви.

Варто додати, що дана стаття виконується в рамках реалізації держбюджетної комплексної теми «Реабілітована пам'ять: історія УГКЦ в особах» (УкрІНТЕІ, державний реєстраційний № 0123U103003), що виконується науково-педагогічними працівниками кафедри соціально-гуманітарних дисциплін і Науково-дослідного інституту історії Церкви Івано-Франківської академії Івана Золотоустого та кафедри історії України і методики

¹ Інформація сформована на основі даних Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) Міністерства освіти і науки України – див.: Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. Заклади вищої освіти. *ЄДЕБО*. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/vishcha-osvita/>. Детальнішу статистику див.: Делятинський Р., Гоголь В. Богословська освіта і наука як засоби формування громадянського суспільства в Україні. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2023. Том 26. № 3. С. 8-9.

² Каськів О., Білоус О. Анонс міжнародної науково-практичної конференції до 100-ліття з дня народження Владики Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2023. Вип. 18. С. 366. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2023.18.21>. Про попередній ювілей див.: Білоус О. Урочистості з нагоди вшанування пам'яті владики Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2018. Вип. 12-13. С. 444-445. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/219>.

викладання історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника³.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У першій чверті ХХІ ст. помітно зросла увага вітчизняних дослідників (істориків, релігієзнавців, богословів, філософів) до проблем розвитку богословської освіти і науки в Україні, що знайшла відображення, зокрема, в працях релігієзнавців В. Хромця⁴, Ю. Чорноморця⁵, Д. Марціновської⁶, богословів Д. Блажейовського⁷, О. Левицького⁸, історика Р. Делятинського⁹. Однак проблема внеску окремих ієрархів і керівників закладів богословської освіти УГКЦ у відродження богослов'я як освітньої та наукової спеціальності в Україні, необхідно визнати, ще недостатньо акцентована в новітніх наукових публікаціях.

У цьому контексті дослідження життєпису владики Софрона Мудрого, попри наявність як його офіційних чи науково-популярних нарисів біографії на офіційних веб-ресурсах УГКЦ¹⁰, так й окремих досліджень деяких

³ В УкрІНТЕІ зареєстровано науково-дослідну тему «Реабілітована пам'ять: історія УГКЦ в особах». *Кафедра історії України та методики викладання історії. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*. URL: <https://kiu.pnu.edu.ua/2023/07/03/v-ukrintei-zareiestrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pam-iat-istoriia-uhkts-v-osobakh/?fbclid=IwAR25eIMCgv8BA5WoOAOOrmljLUPNfVJwH88wmHJ8AyzvIOnyXJRqUrmWU6oA>; В

УкрІНТЕІ зареєстровано науково-дослідну тему «Реабілітована пам'ять: історія УГКЦ в особах». *Івано-Франківська академія Івана Золотоустого*. Дата оновлення: 27.06.2023. URL: <http://ifaiz.edu.ua/novyny/1112-v-ukrintei-zareiestrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pamiat-istoriia-uhkts-v-osobakh.html?fbclid=IwAR38SDmZceOWVro3aFe0KSesZwDQefCRk1ecGp9RDPCR5o2K8Gy2JCPtAGY>

⁴ Хромець В. Л. Богословська освіта як феномен релігійного та світського освітнього простору України: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук; 09.00.11 – релігієзнавство / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2019. 404 с. URL: https://old.npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.21/Chomec.pdf.

⁵ Чорноморець Ю. Перспективи розвитку духовної освіти в Україні. *Філософія освіти / Philosophy of Education*. 2020. Том 26. № 2. С. 8–24. DOI: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2020-26-2-1>.

⁶ Марціновська Д. Внесок отців Чину Василя Великого у розвиток української теологічної освіти. *Карпати: людина, етнос, цивілізація*. 2017–2018. Вип. 7–8. С. 239–244. URL: <https://carpathiansjournal.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/76/2018/11/Дарина-Марціновська.pdf>.

⁷ Блажейовський Д. Студенти візантійсько-київського обряду в папських колегіях і семінаріях, університетах та інститутах Центральної і Західної Європи (1576–1983): [англійською мовою] / Записки ЧСВВ, серія 2, секція 1, том 43. Рим: Видавництво ОО. Василіян, 1984. 366 с.

⁸ Левицький О.О. Формування духовенства за нормами партикулярного права УГКЦ: монографія. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2016. 264 с.

⁹ Делятинський Р. Основні тенденції становлення та розвитку богословської освіти в незалежній Україні (на прикладі закладів богословської освіти Української Греко-Католицької Церкви у 1991–2010 рр.). *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого УГКЦ. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2022. Вип. 17. С. 149–198. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2022.17.14>.

¹⁰ Владика Софрон Мудрий. *Синод єпископів УГКЦ*. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-sofron-mudryy-472/>; Владика Софрон Мудрий ЧСВВ (27.11.1923 – 31.10.2014). *Провінція святого Миколая. Василіянський Чин святого Йосафата в Україні*. URL: <https://www.osbm.org.ua/index.php/publikatsiyi/istoriya/4116-vladyka-sofron-mudryi-chsvv-27-11-1923-31-10-2014>; Софрон Мудрий. *Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*. URL: <https://pnu.edu.ua/6248-2/>.

сторінок його діяльності авторства О. Браславця¹¹, Л. Геник¹², Ю. Клоновського¹³, Х. Крайник і Б. Рохмана¹⁴, Р. Кухарського¹⁵, Л. Пени¹⁶, Д. Сенко¹⁷, І. Ципердюка¹⁸, все ж таки, на нашу думку, й надалі потребує більш прискіпливої уваги та більш ґрунтовних наукових студій. Зокрема, шляхом використання методів біографістики¹⁹ доцільним виглядає

¹¹ Браславець О. Ю. Правова природа конкордатів та конкордатних угод як специфічної форми публічно-правового договору. *Юридична наука*. 2012. № 2. С. 44-51. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/jnn_2012_2_7.pdf.

¹² Геник Л. Доктор канонічного права Софрон Мудрий (ЧСВВ) – дослідник історії українського християнства. *Карпати: людина, етнос, цивілізація*. 2017–2018. Вип. 7–8. С. 305-326. URL: <https://carpathiansjournal.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/76/2018/11/Любов-Геник.pdf>.

¹³ Клоновський Ю. Праці Софрона Мудрого як джерело до вивчення діяльності владики та історії Церкви. URL: https://www.academia.edu/16735559/ПРАЦІ_СОФРОНА_МУДРОГО_ЯК_ДЖЕРЕЛО_ДО_ВИВЧЕННЯ_ДІЯЛЬНОСТІ_ВЛАДИКИ_ТА_ІСТОРИЇ_ЦЕРКВИ.

¹⁴ Крайник Х., Рохман Б. Генеза релігійно-філософських поглядів Блеза Паскаля у викладах духовних настоятелів УГКЦ (Софрон Мудрий). *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2020. Вип. 15. С. 35–39. URL: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2020.15.7>.

¹⁵ Кухарський Р. Громадська активність владики Софрона Мудрого у контексті національно-патріотичного виховання. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки*. 2015. Вип. 8: до 25-річчя створення кафедри історії України. С. 333-340. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vkpnui_2015_8_34.pdf.

¹⁶ Пена Л. Мовостиль «Духовних бесід» Софрона Мудрого. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2016. Вип. 772: Романо-слов'янський дискурс. С. 83-86. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvchu_rsd_2016_772_18.pdf;

Пена Л. «Слова» Софрона Мудрого: риси мовостилю. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2019. Вип. 812: Романо-слов'янський дискурс. С. 53-58. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvchu_rsd_2019_812_12.pdf.

¹⁷ Сенко Д. Культурно-освітня діяльність Івано-Франківської архієпархії УГКЦ (1989–2020 рр.): дипломна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти / керівник А. І. Міщук, рецензент О. І. Єгрешій; Кафедра історії України і методики викладання історії, Факультет історії, політології та міжнародних відносин, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2021. 98 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/17566/1/Сенько%20В.%20Дипломна%20робота.%202021%20р..pdf>.

¹⁸ Ципердюк І. Роль єпископа Софрона Мудрого у становленні та розвитку української редакції радіо «Ватикан». *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. 2016. № 9-10 (7). URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/12125/1/Tsyperryduk%20I.pdf>;

Ципердюк І. Радіо «Ватикан»: історико-функціональні особливості роботи. *Теле- та радіожурналістика*. 2016. Вип. 15. С. 88-95. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tir_2016_15_15.pdf.

¹⁹ Детальніше про біографістику як метод і напрям наукових досліджень див.: Попик В. І. Біографістика. *Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів ВНЗ / І. Н. Войцехівська (кер. авт. кол.), В. В. Томазов, М. Ф. Дмитрієнко та ін. Київ: Либідь, 2008. С. 94–*

проведення періодизації і вивчення окремих періодів життєвого шляху Софрона Мудрого, різноманітних напрямів його діяльності як душпастиря, педагога, науковця, аналіз його творчої спадщини.

Слід зауважити, що питання про внесок владики Софрона Мудрого у процес становлення богословської освіти в Україні частково розроблялося в працях богослова і філософа Р. Горбаня, істориків Р. Делятинського й О. Єгрешія в контексті дослідження історії богословської освіти УГКЦ²⁰, і значно більшою мірою вже розкриваються у новіших дослідженнях богослова-каноніста О. Каськіва, одного з учнів владики Софрона Мудрого²¹. Відтак, набуває актуальності спроба узагальнення перших результатів та визначення нових напрямів дослідження проблеми внеску та ролі владики Софрона Мудрого у розвиток богословської освіти і науки на рівні як однієї Івано-Франківської єпархії, так і всієї Української Греко-Католицької Церкви.

Метою статті є висвітлення особистого внеску владики Софрона Мудрого у становлення і розвиток закладів богословської освіти і науки в період відродження та активного розвитку структур Української Греко-Католицької Церкви в незалежній Україні у 1994–2010 рр.

103; Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. С. 249-251. Приклади застосування методу біографістики для формування біографічних нарисів див.: Лагоцький В. Внесок отця Ісидора Патрила в розвиток української історичної науки. *Вісник Львівського університету. Серія історична*. 2019–2021. Спецвипуск: до 75-річчя професора Костянтина Кондратюка. С. 109–116. URL: <https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/109-116Lahockyi-RM.pdf>; УГКЦ, Історія. Відродження. Ісповідники віри: до 30-річчя виходу з підпілля Української Греко-Католицької Церкви: бібліографічний покажчик / Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Франка; уклад. О. Шаран, С. Джоголик; ред. Г. Горбань; відп. за вип. Л. Бабій. Івано-Франківськ, 2019. 76 с. URL: <https://www.calameo.com/books/002820791faa8c5680919>.

²⁰ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції та становлення (до 125-річчя Івано-Франківської єпархії УГКЦ, 20-річчя виходу з підпілля Духовної Семінарії та 10-річчя заснування Теологічної Академії): Наукове видання. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 168 с.; Делятинський Р. І., Єгрешій О. І. Мудрий Софрон. *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. Том 22. URL: <https://esu.com.ua/article-69822>.

²¹ Каськів О. Вплив єпископа Софрона Мудрого на видавничу діяльність в Українській Греко-Католицькій Церкві. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. Вип. 44. С. 34-40. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.44.4>; Каськів О. Вплив отця Софрона Мудрого на розвиток проповідництва в Українській Греко-Католицькій Церкві (1960-1993 рр.). *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. Вип. 43. С. 32-38. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.4>; Каськів О. Наукова діяльність єпископа Софрона Мудрого. *Virtus: Scientific Journal*. 2019. Issue 35 (June). P. 25-27. URL: <http://conference-ukraine.com.ua/en/archivej>; Каськів О. Роль єпископа Софрона Мудрого в реорганізації Івано-Франківського Теологічно-Катихитичного Духовного Інституту у Івано-Франківську Теологічну Академію (1994–2014 рр.). *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*, 2022. Вип. 42. С. 55–61. <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.6>; Каськів О., Майка В. Вплив Єпископа Софрона Мудрого на семінарійну формацію та кадрову політику в Івано-Франківській Єпархії. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2021. Вип. 16. С. 10-26. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2021.16.2>.

Основні результати дослідження.

Процес легалізації та відродження структур Української Греко-Католицької Церкви на початку 1990-х рр., що відбувався в контексті українського національного відродження та державотворення, потребував їх належного кадрового забезпечення новим поколінням духовенства, здатним до нової євангелізації українського, фактично пострадянського і постатеїстичного суспільства. Це, у свою чергу, ставило нові виклики та вимоги щодо розвитку закладів богословської освіти, які покликані були сформувати це нове покоління священників.

Одним із таких закладів богословської освіти став Івано-Франківський теологічно-катехитичний духовний інститут УГКЦ (далі – ІФТКДІ), заснований у 1991 р. на базі відновленої у 1990 р. Івано-Франківської вищої духовної семінарії імені священномученика Йосафата (далі – ІФДС), який очолював у 1991–1994 рр. єпископ-помічник Івано-Франківської єпархії УГКЦ Іриней Білик.

У 1994 р. починається новий етап організаційного становлення та розвитку ІФТКДІ, пов'язаний із призначенням нового ректора. Так, коли восени цього року єпископ Іриней Білик, призначений, крім того, у травні протосинкелом Івано-Франківської єпархії, виїхав на поглиблені богословські студії у Папському університеті «Ангелікум»²², Івано-Франківський єпископ-ординарій Софрон Дмитерко ЧСВВ, порадившись із Протоархимандритом ЧСВВ о. Ісидором Патрилом, призначив новим ректором ІФТКДІ о. Софрона Мудрого ЧСВВ, доктора канонічного права. При виборі нового ректора, очевидно, був врахований, зокрема, його попередній досвід діяльності на посаді ректора Папської колегії святого Йосафата в Римі²³. Зрештою, о. д-р С. Мудрий вже встиг побувати декілька разів в Україні: у 1970 р. – підпільно відвідував свою сестру Ярославу в Львові, а в квітні 1991 р. разом із Головним економом Римської Василянської Курії о. д-ром Северіяном Якимишином відвідав монастир ЧСВВ, щоб сприяти їхньому відродженню²⁴.

На новій посаді ректора ІФТКДІ спершу отець, а згодом єпископ Софрон Мудрий перебував аж до 2000 р., тобто до реорганізації цього богословського закладу в Івано-Франківську теологічну академію УГКЦ (далі – ІФТА), а потім до 2014 р. був активно діючим ректором ІФТА²⁵. Свій досвід, енергію і талант

²² Владика УГКЦ – знайомство зблизька: Владика Іриней Білик ЧСВВ, Єпарх Буцацький. *Нова Зоря*. 2007. Ч. 3-4. С. 6; Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. С. 93.

²³ Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут: З історії Станиславівської духовної семінарії. *Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого*. Івано-Франківськ, 1995. С.87; Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. С. 41-43, 51-52, 92.

²⁴ Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння... С. 53-58, 92; Новини: Гості з Риму [14 квітня 1991 р. в Івано-Франківську побували ректор Папської греко-католицької колегії Св. Йосафата о. д-р Софрон Мудрий ЧСВВ та Головний економ Римської Василянської Курії о. д-р Северіян Якимишин ЧСВВ]. *Нова Зоря*. 1991. Ч. 5-6 (квітень). С. 8.

²⁵ Порівняй: Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння... С. 95; Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 60 (Склад Вченої Ради ІФТА станом на 2 березня 2010 р. Б. [копія оригіналу]), арк. 1.

новий ректор Софрон Мудрий спрямував на розвиток ІФТКДІ та ІФТА як нового богословського закладу УГКЦ, намагаючись розбудувати його організаційну структуру, здобути нові, постійні приміщення, зміцнити матеріально-технічну базу, згуртувати професорсько-викладацький колектив, покращити науково-богословську роботу і навчально-формаційний процес, в цілому – визначити нове місце ІФТКДІ та ІФТА в системі богословської освіти й науки УГКЦ.

Однією із перших проблем, яку вдалося розв'язати о. С. Мудрому, була справа набуття нових приміщень для ІФТКДІ, адже чисельність студентів восени 1994 р. досягнула 1200 осіб, з них 300 вже виконували душпастирське служіння²⁶. Ректор зумів знайти компроміс із органами місцевої влади щодо надання нового приміщення. Звичайно, під час переговорів з'ясувалося, що будинки № 11 та № 16 по вулиці Шевченка не можуть бути передані, оскільки існували також технічні труднощі з переселенням Прикарпатського військового гарнізону в інше місце. Тому ректор погодився на пропозицію голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації Степана Волковецького щодо передачі ІФТКДІ «навзамін» будинку № 64 по вулиці Василянок, в якому колись, до 1990 р., перебувала партійна школа, а потім – гуртожиток Івано-Франківського сільськогосподарського технікуму²⁷.

Уже в лютому 1995 р. ІФТКДІ отримав новий будинок (корпус № 1), в якому проведено капітальний ремонт з метою облаштування навчальних аудиторій, келій для студентів, семінарійної каплиці-церкви, бібліотеки та їдальні-рефектара. Згодом ректору о. С. Мудрому вдалося здобути додаткові приміщення (корпус № 2 і № 3) – сусідні з ІФТКДІ будинки № 20 і № 22 по вулиці Гарбарській, де розташували лекційні аудиторії, гуртожиток для викладачів, господарський комплекс і крамницю церковних речей та літератури. В корпусі № 1 було також розміщено майстерню ікономалярства, кравецьку майстерню священичого і богослужбового одягу, відділ для репетицій студентського хору²⁸. Необхідно зазначити, що ці будинки стали основною базою насамперед для богословського факультету ІФТКДІ / ІФТА та ІФДС аж до 2010 р., коли розпочалась нова реконструкція та будівництво на місці корпусів № 2 і № 3 нового багатоповерхового будинку²⁹. Тим часом катехитично-педагогічний факультет ІФТКДІ розташувався також по вулиці Василянок, але в будинку № 17, який до 1946 р. належав до монастиря СС. Василянок, на початку 1990-х рр. у ньому перебувала Івано-Франківська обласна бібліотека, а уже в грудні 1994 – січні 1995 рр. знову був повністю

²⁶ Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння... С. 93.

²⁷ Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння... С. 93; Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут: 3 історії... С. 87.

²⁸ Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння... С. 93.

²⁹ Див.: Трухан Ю. Для добра і духовного вжитку: 12 лютого Єпископ Івано-Франківський УГКЦ Кир Володимир Війтишин у спільній молитві зі священиками освятив один з відновлених поверхів Івано-Франківської Духовної Семінарії. *Нова Зоря*. 2010. 18 лютого. Ч. 4. С. 2; «Христова Церква – наш духовний скарб»: Інтерв'ю з Єпископом Володимиром Війтишином, Правлячим Архієреєм Івано-Франківської Єпархії. *Нова Зоря*. 2010. Ч. 14. С. 2.

повернутий монастирю СС. Василянок³⁰. Таким чином, матеріально-технічна база ІФТКДІ вже у перші роки перебування о. С. Мудрого на посаді ректора суттєво покращилась і, звичайно, з деякими змінами, збереглась досі.

Враховуючи ту обставину, що ІФДС не могла бути включена до структури ІФТКДІ, о. С. Мудрий, відповідно до декрету єпископа-ординарія Івано-Франківської єпархії УГКЦ Софрона Дмитерка, одночасно обіймав дві посади – ректора ІФТКДІ та ректора ІФДС. Така централізація в управлінні мала позитивні наслідки: ректор ІФТКДІ зміг удосконалити організаційну структуру факультетів, здійснити підбір й зміцнити штат адміністративного персоналу і професорсько-викладацького колективу. Навіть після призначення у 1996 р. єпископом-помічником, а в 1997 р. – єпископом-ординарієм Івано-Франківської єпархії УГКЦ, Софрон Мудрий продовжував зберігати посаду ректора ІФТКДІ та ректора ІФДС³¹.

Невдовзі проведено першу структурну реорганізацію ІФТКДІ: у 1994–1995 навчальному році замість двох тепер було засновано три факультети: богословський, філософський та катехитично-педагогічний, а в 1995–1996 навчальному році – дяківсько-регентську школу³². Створення, поряд з богословським, окремого філософського факультету обумовлювалося прагненням якимось чином структурувати, поділити навчальний процес на два «класичні» цикли підготовки богословів – «філософію» та «богослов'я». Зрозуміло, що філософський і богословський факультети залишились базою академічної підготовки переважно студентів ІФДС, а тому не могли відігравати якоїсь самостійної ролі в навчальному процесі. Тим часом катехитично-педагогічний факультет і дяківсько-регентська школа відігравали особливу роль, адже здійснювали богословську підготовку двох окремих категорій «церковних фахівців» – катехитів і дяків.

Деканом богословського факультету було призначено о.-мітрата Ярослава Будуйкевича, кандидата богословських наук³³. Філософський факультет очолив декан о. Іван Козовик, професор ІФДС та ІФТКДІ з 1990 р.³⁴. Деканом

³⁰ Див.: Павликівська Н. Повернення через 44 роки [монастир Сестер Василянок в Івано-Франківську]. *Нова Зоря*. 1991. Ч. 19-20 (серпень). С. 4-5; Пелехатий І. Сестри Василянки: поневіряння тривають. *Нова Зоря*. 1993. Ч. 25 (червень). С. 2; Сестри-василянки – в своєму монастирі. *Нова Зоря*. 1993. Ч. 33-34 (вересень). С. 1; Полек В. Нарис історії Івано-Франківської єпархії. *Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого*. Івано-Франківськ, 1995. С. 154.

³¹ Порівняй: Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння... С. 92-96; Владика Софрон Мудрий ЧСВВ, Єпископ-емерит (біографічна довідка). *Нова Зоря*. 2007. 23 листопада. Ч. 46. С. 4.

³² Див.: Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого / Надруковано за дорученням Ординарія Івано-Франківського Кир Софрона Дмитерка ЧСВВ. Редагування І.Пелехатий. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківської греко-католицької єпархії, 1995. С. 88; Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Перша сесія (жовтень 1996 р.). Львів: Свічадо, 1998. С. 29.

³³ Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого... С. 88; Вічна пам'ять: о.-мітрат Ярослав Будуйкевич (некролог та біографічна довідка). *Нова Зоря*. 2008. 11 квітня. Ч. 15. С. 2.

³⁴ Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого... С. 88; Боєчко Ю. Горджуся долею своєю [біографічний нарис про о.

катехитичного факультету стала с. Теодозія Луків ЧСВВ, на допомогу якій призначили методиста с. Тадею Шахновську ЧСВВ³⁵. Директором дяківсько-регентської школи у 1996 р. призначений о. Зеновій Семенишин³⁶. Замість двох посад віце-реktorів, які відповідали за денну та заочну форми навчання, ще у 1992 р. було створено одну-єдину посаду віце-ректора, на яку був призначений о. д-р Святослав Кияк³⁷. Загальну духовну опіку над студентами ІФТКДІ здійснював духівник та викладач теології духовного життя о. Григорій Планчак ЧСВВ, який прибув з Югославії в 1991 р. для вишколу Отців Василіян у відроджених монастирях в Україні³⁸. Оновлений склад адміністрації ІФТКДІ розпочав активну роботу над розробкою нової навчальної програми для підготовки бакалаврів з богослов'я. Крім того, у 1994–1995 навчальному році було розмежовано обов'язки адміністративного персоналу через створення декількох додаткових посад та призначення відповідальних осіб. Так, головним секретарем ректорату стала с. Єлисавета Каневець ЧСВВ, головним економістом – о. Степан Гнитка, головним економістом – с. Йосафата Бубняк ЧСВВ, референтом – о. Володимир Сумик, методистом – с. Матея Гриб ЧСВВ³⁹. Своєрідною «об'єднуючою ланкою» між адміністрацією, викладачами і студентами були префекти ІФДС, які стежили за дисципліною і допомагали в духовному зростанні своїм співбратом, серед них – Володимир Попик та Олег Каськів⁴⁰. Таким чином, проведена у 1995 р. реорганізація адміністративного персоналу та професорсько-викладацького колективу ІФТКДІ дозволила ефективніше налагодити навчальний та духовно-формаційний процес підготовки богословів і катехитів.

Важливими напрямками діяльності ректора Софрона Мудрого у 1994–2000 рр. була проблема розвитку наукової бібліотеки та видавничого центру ІФТКДІ. Ці структурні підрозділи ІФТКДІ були вкрай необхідними для забезпечення навчального та духовно-формаційного процесів богословською науковою літературою.

Івана Козовика]. *Нова Зоря*. 2008. 8 лютого. Ч. 6. С. 4; Печерська Г. Сучасне і майбутнє Спільки [про звітно-виборну конференцію Спільки Християнського Відродження 9 травня 2008 р.]. *Нова Зоря*. 2008. 16 травня. Ч. 20. С. 4.

³⁵ Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого... С. 89.

³⁶ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції та становлення (до 125-річчя Івано-Франківської єпархії УГКЦ, 20-річчя виходу з підпілля Духовної Семінарії та 10-річчя заснування Теологічної Академії): Наукове видання. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. С. 146.

³⁷ Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого... С. 89; Пелехатий І. Кияк Святослав. *Івано-Франківськ: Енциклопедичний словник*. Івано-Франківськ, 2010. С. 219; Карась Г. Кіндратюк Богдан. *Івано-Франківськ: Енциклопедичний словник*. Івано-Франківськ, 2010. С. 219-220.

³⁸ Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого... С. 88; Пелехатий І. Служити Богові і рідному народові: Інтерв'ю з Високопреподобним отцем-Протоархимандритом Василіянського Чину Доктором Ісидором Патрилом ЧСВВ. *Нова Зоря*. 1992. Ч. 4 (29 січня). С. 3.

³⁹ Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого... С. 88.

⁴⁰ Там само. С. 88.

Уже в січні 1991 р. перший ректор ІФТКДІ І. Білик звернувся до ректора Вільнюської римо-католицької духовної семінарії з проханням допомогти «у придбанні конспектів з деяких дисциплін для нашого Духовного Інституту проректору по духовній підготовці отцю Василю Гринишину»⁴¹. Очевидно, це стало першим кроком до заснування бібліотеки ІФТКДІ, яка поступово доповнювалася завдяки закупівлі необхідної літератури через мережу книгарень в Івано-Франківську, Львові, Тернополі, Києві й інших містах, а також спонсорським подарункам від окремих меценатів та благодійних католицьких організацій з Європи⁴². Наприклад, в 1992 р. д-р Мирослав Борисюк, уродженець Станіславова, який після Другої світової війни емігрував до США, де свого часу працював у Стемфордській католицькій духовній семінарії, пожертвував на розвиток всього ІФТКДІ 1000 доларів, а також закупив богословську літературу для бібліотеки ІФТКДІ на 1200 доларів⁴³. У 1993 р. на підставі розпорядження Представника Президента України в Івано-Франківській області В. Павлика Державний архів Івано-Франківської області передав бібліотеці ІФТКДІ УГКЦ комплект літератури, яка у 1946 р. була вилучена органами радянської влади зі Станіславівської духовної семінарії й резиденції єпископа (більше відома також як «бібліотека Андрея Шептицького»)⁴⁴. Вже у 1994 р. бібліотека ІФТКДІ була доповнена частиною фондів особистої бібліотеки нового ректора о. д-ра С. Мудрого, який привіз її з Риму до Івано-Франківська⁴⁵. Опіку над бібліотечними фондами перебрали на себе монахині СС. Василянки, які провели часткову каталогізацію фондів, забезпечили їх зберігання та користування ними. До речі, фонди наукової бібліотеки деякий час були поділені на дві частини: перша, основна знаходилась у центральному корпусі № 1 ІФТКДІ по вулиці Василянок, 64, а друга, як допоміжна для потреб катехитично-педагогічного факультету ІФТКДІ, була в корпусі монастирського комплексу Сестер ЧСВВ по вулиці Василянок, 17.

З метою публікації богословської літератури для навчально-формаційного процесу ректорат ІФТКДІ докладав зусиль для створення власного видавничого

⁴¹ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 2. Док. 2 (Лист № 123 від 03.01. 1991 р. з проханням ректора ІФТКДІ на адресу ректора Вільнюської католицької духовної семінарії про сприяння у придбанні науково-богословської літератури), арк. 1.

⁴² Слово Єпископа-Ординарія Івано-Франківського Софрона [на Надзвичайному Синоді УГКЦ 25 червня 1990 р. у Ватикані]. *Добрий Пастир: Видання Івано-Франківської греко-католицької єпархії УГКЦ*. 1990. Ч. 2. С. 29; Морквас А. Інтерв'ю з Владикою Іринеем Біликом, ЧСВВ – Єпархом Бучацьким. *Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата*. Івано-Франківськ, 2007. С. 18.

⁴³ Манюх Ю. Меценат з-за океану [д-р Мирослав Борисюк зі штату Флорида, США, пожертвував на розвиток ІФТКДІ]. *Нова Зоря*. 1992. Ч. 12 (березень). С. 2.

⁴⁴ Див.: Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут: 3 історії... С. 85; Жерноклеєв О. Джерела з історії державно-церковних взаємин у фондах Державного архіву Івано-Франківської області. Україна і Ватикан: Серія збірників наукових праць. Вип. 4: Державно-церковні відносини в контексті досвіду об'єднаної Європи / За заг. ред. О. Береговського, С. Побуцького, С. Кияка, В. Дідуха та ін. Галич; Івано-Франківськ; Київ, 2011. С. 36.

⁴⁵ Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння... С. 93.

центру. Ректор І. Білик спершу використовував можливості редакційно-видавничого відділу консисторії (управління) Івано-Франківської єпархії УГКЦ, відповідальність за діяльність якого у 1993 р. було покладено на редактора М. Мартинюка⁴⁶. Крім того, окремі професори ІФТКДІ публікували свої статті у відновленій 1991 р. газеті «Нова Зоря» під редакцією І. Пелехатого⁴⁷. Ректор С. Мудрий у 1995 р. заснував окремий видавничий центр ІФТКДІ, який розташувався на першому поверсі корпусу № 1 ІФТКДІ⁴⁸. На базі цього видавничого центру невдовзі розпочалось масове видання богословської навчальної та наукової літератури, необхідної для студентів богословського і катехитичного факультетів, яка водночас знаходила зацікавлений попит різних відвідувачів книжкової крамниці в одному з корпусів ІФТКДІ.

Ректор ІФТКДІ С. Мудрий, прагнучи сформувати цілісний колектив, щороку намагався залучати до старшого покоління нові кадри, проте впроваджував ці зміни поступово, з врахуванням рівня богословської чи гуманітарної освіти та релігійно-моральних якостей нових викладачів. Завдяки такій толерантній, розважливій лінії у кадровій політиці у 1995 р. продовжували працювати такі представники старшого покоління, як професор аскетических наук о. д-р Доротея Шимчій ЧСВВ, професор біблійної історії, кандидат богословських наук о.-мітрат Нестор Рашкевич, професор морального богослов'я о.-мітрат Мирон Підлісецький, професор літургії і пастирського богослов'я, кандидат богословських наук о.-мітрат Орест Остапович, професор екуменізму, місіології та церковного мистецтва о. Ярослав Свищук, професор грецької і латинської мови о. Микола Корда⁴⁹. У січні 1995 р. на запрошення єпископа С. Дмитерка до колективу ІФТКДІ приєднався о. Ярослав Будуйкевич, випускник Волинської духовної семінарії (1959 р.) та Ленінградської духовної академії РПЦ (1963 р.), кандидат богословських наук, священник Мукачівсько-Ужгородської єпархії УПЦ, який у 1991 р., під час візиту до родини в Канаді, з благословення Вінніпезького митрополита УГКЦ Максима Германюка таємно перейшов до УГКЦ⁵⁰. Того ж, 1995 р., за наказом ректора С. Мудрого. о. Я. Будуйкевич призначений деканом богословського

⁴⁶ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 2. Док. 14 (Наказ № 69 від 11.01. 1993 р. про покращення роботи АГЧ ІФТКДІ), арк. 1.

⁴⁷ Порівняй: Архів ІФАє-УГКЦ). Папка 1 (Декрети, накази, розпорядження Єпископа-Ординарія Івано-Франківської єпархії УГКЦ Софрона Мудрого ЧСВВ (1997 – 2006)). Док. 14 (Наказ № 34 від 11.12. 1996 р. Б. «Про заснування видавництва «Нова Зоря» Івано-Франківської єпархії УГКЦ»), арк. 1; Полек В. Нарис історії Івано-Франківської єпархії... С. 155-156; Шематизм Івано-Франківської єпархії УГКЦ. 2009 рік / Упорядкував митр. прот. Іван Шевчук, Віце-Канцлер Івано-Франківської Єпархії. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009. С. 22-23.

⁴⁸ Архів ІФАє-УГКЦ. Папка 1. Док. 23 (Наказ № 35 від 09.11. 2000 р. Б. «Про звільнення із займаних посад [у видавництві ІФТА]), арк. 1.

⁴⁹ Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого... С. 88.

⁵⁰ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 4 (Будуйкевич Владислав-Ярослав Васильович), арк.1-3; Вічна пам'ять: о.-мітрат Ярослав Будуйкевич (некролог та біографічна довідка). *Нова Зоря*. 2008. 11 квітня. Ч. 15. С. 2.

факультету ІФТКДІ⁵¹. Крім того, ректор С. Мудрий, враховуючи високу кваліфікацію, прийняв у 1994 – 1995 рр. на викладацьку роботу в ІФТКДІ також Володимира Витвицького, професора кафедри мікробіології Івано-Франківського державного медичного інституту, який почав викладати курс «Пастирська медицина»⁵².

В той же час до колективу ІФТКДІ поступово входили представники молодшого покоління, перші випускники ІФТКДІ, серед яких – викладач морального богослов'я о. Борис Гобир (якого невдовзі, у 1996 р. призначили віце-ректором з навчальної роботи⁵³), викладач церковного співу о. Михайло Залеський, викладач патрології і церковнослов'янської мови о. Петро Приймак, викладач вступу до теології о. Володимир Чорній (пізніше – канцлер Івано-Франківської єпархії УГКЦ), викладач вступу до теології та італійської мови о. Сергій Овандо та викладач французької мови о. Оскар Пена⁵⁴.

Крім того, з метою поступової «зміни поколінь» професорсько-викладацького колективу ректор С. Мудрий прийняв важливе рішення: уже з першого випуску студентів 1995 р., який налічував 84 богослови, понад 20 найбільш обдарованих були направлені для продовження богословських студій у католицьких університетах Рима, Відня, Інсбрука, Любліна, Праги, Варшави, Оломоуца, щоб у перспективі ІФТКДІ міг отримати власних фахових богословів-науковців⁵⁵. Така практика направлень на вищі богословські студії у католицькі університети чи богословські факультети університетів у країнах Європи продовжувалась у наступних роках⁵⁶.

Водночас, варто зауважити, вище окреслені зміни в складі професорсько-викладацького колективу стосувалися переважно богословського факультету, хоча більшість його професорів викладали і на катехитично-педагогічному факультеті ІФТКДІ, деканом якого у 1995–1997 рр. була с. Теодозія Луків ЧСВВ, а методистом – с. Тадея Шахновська ЧСВВ⁵⁷. Разом з тим, були такі

⁵¹ Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого... С. 88; Вічна пам'ять: о.-мітрат Ярослав Будуйкевич (некролог та біографічна довідка). *Нова Зоря*. 2008. 11 квітня. Ч. 15. С. 2.

⁵² Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 5 (Витвицький Володимир). 6 док., 10 арк..

⁵³ Див., зокрема: З ювілеєм!: Просто йти за Христом! [о. Борис Гобир, парох церкви св. Влчмч Димитрія у м. Івано-Франківськ]. *Нова Зоря*. 2009. 3 квітня. Ч. 9. С. 5; Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1 (Колекція документів про ІФТА УГКЦ у 2000 – 2010 рр.). Док. 2 (Наказ № 021 від 08.05. 2000 р. Б. «Про створення Вченої Ради ІФТКДІ»), арк. 1-2.

⁵⁴ Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут: З історії... С. 88.

⁵⁵ Порівняй: Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут: З історії... С. 89; Каськів О. Минуле та сучасність Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії. *Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата*. Івано-Франківськ, 2007. С.22; Козак А. Історія і сучасність Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата у Івано-Франківську (1907 – 2007). *Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата*. Івано-Франківськ, 2007. С. 137; Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Перша сесія (жовтень 1996 р.)... С. 28.

⁵⁶ Владика Софрон – двічі мудрий: [інтерв'ю]. *Нова Зоря*. 2007. 23 листопада. Ч. 46. С. 4.

⁵⁷ Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого... С. 90.

викладачі, які займалися виключно академічною підготовкою катехиток. Серед них були – Надія Кидонь, викладач християнської етики і методики катехизації, Оксана Максимів, викладач прикладного діловодства та ведення домашнього господарства, Марта Аврамченко, викладач основ медицини⁵⁸.

Наступні кадрові зміни в складі професорсько-викладацького колективу обидвох факультетів ІФТКДІ наступили упродовж 1996–2000 рр. та були пов'язані передусім з поверненням колишніх випускників ІФТКДІ із богословських студій закордоном, а також зі спробами залучити кваліфікованих викладачів з державних вищих навчальних закладів Івано-Франківська, частково – окремих єпархіальних священників.

Так, у 1996–1997 рр. викладачами ІФТКДІ стали П. Князевич, М. Генза, Л. Шипайло, І. Дубицький, О. Єгрешій, кожен з яких вирізнявся високою кваліфікацією в певній галузі знань. Наприклад, художній керівник Національного Гуцульського ансамблю пісні і танцю Петро Князевич був запрошений викладати курси «Церковний спів» і «Теорія музики»; колишні випускниці відділу класичної філології Львівського державного університету ім. І.Франка – Мирослава Генза та Лариса Шипайло – почали викладати відповідно курси англійської та латинської мов⁵⁹. Тим часом колишній викладач Івано-Франківського державного технічного інституту нафти і газу Іван Дубицький спершу, з 1994 р. почав викладати в українській гімназії № 1 та фізико-технічному ліцеї в Івано-Франківську предмети «Основи апологетики» та «Релігієзнавство», а вже у 1996 р. був запрошений до ІФТКДІ викладати дисципліни «Логіка», «Космологія» та «Апологетика»⁶⁰. Того ж таки, 1996 р., за направленням Івано-Франківського міського відділу освіти в ІФТКДІ почав працювати випускник історичного факультету Прикарпатського університету ім. В. Стефаніка Олег Єгрешій, якому доручили викладати дисципліни «Історія України», «Історія української культури», а згодом, коли зайнявся історичним дослідженням постаті Станіславівського єпископа Г. Хомишина, – також почав читати дисципліну «Історія Церкви в Україні» та спеціальний курс для студентів ІФТКДІ «Історія Станіславівської єпархії УГКЦ»⁶¹. Згодом, у 1998–2000 рр. до професорсько-викладацького колективу ІФТКДІ долучилися ще декілька осіб, зокрема, викладач факультету перепідготовки Прикарпатського університету ім. В. Стефаніка Василь Ігнатюк почав читати курс «Психологія», а випускник історичного факультету того ж університету Олег Білоус –

⁵⁸ Там само. С. 90.

⁵⁹ Див.: Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 99, 117; 133, 152; Карась Г. Князевич Петро. *Івано-Франківськ: Енциклопедичний словник*. Івано-Франківськ, 2010. С. 226; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 9 (Генза Мирослава), арк. 1; Папка 79 (Шипайло Лариса), арк. 1.

⁶⁰ Див.: Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 98, 124; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 23 (Дубицький Іван Михайлович), 3 арк..

⁶¹ Див.: Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 125; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 25 (Єгрешій Олег Ігорович), 12 арк.

дисципліни «Історія української культури», «Соціологія» та «Історія цивілізацій»⁶².

Серед єпархіальних священиків, які доповнили у 1996–2000 рр. професорсько-викладацький колектив ІФТКДІ були, зокрема, о. З. Семенишин, о. М. Бігун, о. Б. Курилів, о. Є. Гасяк. Так, у 1996 р. о. Зеновій Семенишин став директором дяківсько-регентської школи при ІФТКДІ⁶³, а парох і декан Калуського деканату Івано-Франківської єпархії УГКЦ о. Михайло Бігун, колишній випускник Московської духовної семінарії РПЦ (1973 р.) та ІФТКДІ УГКЦ (1999 р.), почав викладати курс «Літургіка»⁶⁴. Парох сіл Тязів і Ямниця Єзупільського деканату Івано-Франківської єпархії УГКЦ о. Богдан Курилів, який свого часу закінчив Чернівецький державний університет імені Ю. Федьковича (1984 р.) та ІФТКДІ УГКЦ (1995 р.), вже з 1998 р. деякий час викладав дисципліни «Катехитика», «Гомілетика» і «Пастирське богослов'я»⁶⁵. Парох с. Петрилів Тлумацького деканату Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ о. Євстахій Гасяк з 1997 р. викладав дисципліну «Церковнослов'янська мова»⁶⁶.

Отже, розсудлива кадрова політика ректора єпископа С. Мудрого впродовж 1996–2000 рр. дозволила залучити до навчального процесу в ІФТКДІ чимало викладачів, які були добрими фахівцями з гуманітарних та деяких богословських дисциплін. Проте основну увагу в процесі формування професорсько-викладацького колективу ректорат ІФТКДІ зосередив на вихованні власних кадрів богословів, і результат невдовзі проявився – за 1996–2000 рр. до ІФТКДІ повернулися із закордонних студій понад 10 богословів. Добрий приклад в цьому подав віце-ректор ІФТКДІ о. Святослав Кияк, який спершу, у 1994 р., здобув ступінь доктора філософії в Українському Вільному університеті в Мюнхені, потім, у 1997–2001 рр., поглиблював богословські студії на теологічному факультеті Університету Франца-Леопольда в Інсбруку, де отримав ступінь доктора теології, а паралельно викладав в ІФТКДІ дисципліни «Фундаментальна теологія» і «Догматичне богослов'я» та спецкурс «II Ватиканський Собор в контексті суспільних проблем сучасності»⁶⁷. Тим часом професор ІФТКДІ о. І. Луцький також поглиблював студії: спершу, в 1996 р., здобув ступінь доктора філософії в Українському Вільному університеті в Мюнхені та диплом спеціаліста в Економіко-правничому

⁶² Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 114, 127; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 3 (Білоус Олег Михайлович), 5 арк.; Спр. 5. Папка 29 (Ігнатюк Василь-Михайло Іванович), 4 арк..

⁶³ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 146; Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 11 (Наказ № 042 від 31.08. 2001 р. Б. «Про призначення декана дяківсько-регентського факультету ІФТА»), арк. 1.

⁶⁴ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 113; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 2 (Бігун Михайло), 1 арк.

⁶⁵ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 135; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 43 (Курилів Богдан Володимирович), 2 арк.

⁶⁶ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 116.

⁶⁷ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 130; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 34 (Кияк Святослав Романович), 24 арк.

інституті м. Чернівці, а потім, 1998 р., закінчив Харківську юридичну академію імені Ярослава Мудрого; більше того, у 1996–1997 рр. він став спершу помічником ректора, а потім був обраний ректором Івано-Франківського інституту права, економіки та будівництва⁶⁸.

Молодше покоління випускників ІФТКДІ, здобувши вищу богословську освіту закордоном, невдовзі також почало вливатися до його професорсько-викладацького колективу. Так, о. Юрій Друляк, направлений після 1-го курсу ІФДС 1991 р. до Празького Карлового університету, який закінчив 1997 р. зі ступенем магістра теології, почав викладати в ІФТКДІ дисципліни «Історія спасіння Старого і Нового Завіту», «Вступ до Святого Письма», «Синоптичний корпус», «Корпус апостола Івана», «Корпус апостола Павла і Соборні послання»⁶⁹. Тим часом о. Олег Каськів після повного курсу богослов'я в ІФТКДІ (у 1990–1995 рр.) був направлений до Папського Східного Інституту в Римі, де здобув спершу, 1998 р., ступінь ліцензіата східного канонічного права, а в травні 2000 р. – ступінь доктора східного канонічного права; характерно, що ще під час навчання в Римі, в липні 1997 р., був призначений віце-ректором ІФТКДІ по дисципліні, а з 2000 р. – навіть професором ІФТКДІ, де почав викладати дисципліну «Східне канонічне право»⁷⁰. Інший випускник ІФТКДІ (1996 р.) та Папського Східного Інституту (1999 р.) о. Тарас Галавай, здобувши ступінь ліцензіата східних церковних наук, того ж року почав викладати «Вступ до літургії»⁷¹. Випускник Папського університету Пропаганди Віри в Римі, ліцензіат філософії Роман Микієвич вже з 1999 р. почав викладати в ІФТКДІ дисципліни «Метафізика», «Етика», «Геодицея», «Філософія пізнання», а згодом, в червні 2000 р. отримав ієрейські свячення з рук єпископа С. Мудрого⁷².

Достатня матеріально-технічна база та добре вишколений професорсько-викладацький колектив закладали основу для зростання закладу богословської освіти в Івано-Франківську. Відтак з метою проведення практичних заходів щодо реорганізації ІФТКДІ в ІФТА ректор єпископ С. Мудрий створив Вчену

⁶⁸ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 137; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 48 (Луцький Іван Михайлович), 20 арк.; Угорчак Ю. Луцький Іван. *Івано-Франківськ: Енциклопедичний словник*. Івано-Франківськ, 2010. С. 270.

⁶⁹ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 124; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 22 (Друляк Юрій), 3 арк.

⁷⁰ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 128; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 31 (Каськів Олег Володимирович), арк. 4-7, 10, 11; Архів ІФАє-УГКЦ. Папка 1. Док. 15 (Наказ № 22 від 27 липня 2000 р., м. Івано-Франківськ. «Про призначення Настоятелів Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк. 1; Папка 1. Док. 30 (Декрет № 28 від 18 грудня 2001 року, м. Івано-Франківськ, «Про відкликання всесвітл. о. д-ра Олега Каськіва з посади Віце-Ректора ТА і призначення його Ректором Духовної Семінарії»), арк. 1; Довідка «Нової Зорі»: Каськів Олег Володимирович. *Нова Зоря*. 2010. 27 травня. Ч. 11. С. 1.

⁷¹ Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 116; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 8 (Галавай Тарас), 1 арк.

⁷² Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції... С. 139; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 53 (Микієвич Роман), 18 арк.; Нагорняк Б. Діти славлять Творця [реколекції для учнів провів парох церкви св. Архистратига Михаїла, викладач ІФТА, канд. філос. н. о. Роман Микієвич]. *Нова Зоря*. 2008. 18 квітня. Ч. 16. С. 5.

Раду ІФТКДІ. Зауважимо, що, хоча й раніше, упродовж 1991–2000 рр. відбувались епізодичні засідання Вченої Ради ІФТКДІ (скоріше це була, за визначенням о. С. Кияка, «педагогічна рада інституту»⁷³), формально існування такого органу не було передбачено Статутом 1991 р.⁷⁴, а тому ректор мусив канонічно створити його. Склад Вченої Ради ІФТКДІ, до якої увійшли 14 представників професорсько-викладацького колективу, не тільки свідчив про «значний кадровий потенціал професорсько-викладацьких та наукових сил», але й окреслював потенційні можливості визначення нової стратегії розвитку на дальшу перспективу. Серед основних завдань Вченої Ради, спрямованих на підготовку відповідних заходів для підвищення статусу до ІФТА, було вказано: підготовка до спільного засідання Ректорату і Вченої Ради ІФТКДІ та Консисторії Івано-Франківської єпархії УГКЦ для розгляду питання підвищення статусу до теологічної академії, виготовлення нової атрибутики, складання перспективних планів видання «вчених теологічних праць» і підручників для студентів, висвітлення за допомогою засобів масової інформації заходів щодо реорганізації «духовного закладу», запровадження магістратури й докторантури, підготовки бакалаврів, магістрів і докторів наук «з різних богословських дисциплін, організації захистів тез (дисертацій), присвоєння вчених звань доцента і професора викладачам (штатним і на контрактній основі) з науковими ступенями та відповідним стажем роботи»⁷⁵. Таким чином, окреслений перелік заходів, покликаних сприяти якісній реорганізації цього богословського навчального закладу, був розрахований не тільки на коротку, але й на довготривалу перспективу.

Івано-Франківська теологічна академія (ІФТА) була офіційно заснована на підставі спільної постанови Ректорату і Вченої Ради ІФТКДІ та Консисторії Івано-Франківської єпархії УГКЦ від 1 червня 2000 р., в якій оголошено про «підвищення статусу Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту до категорії Теологічної Академії, беручи під увагу Великий Ювілей 2000 Року, а також певні здобутки в галузі богословської освіти»⁷⁶. Цю постанову, що попередньо, у травні – серпні 2000 р., виносилась

⁷³ Приватний архів історика Р.І. Делятинського. Док. б/н (Кияк о. Святослав, професор кафедри теології та член Вченої Ради Івано-Франківської теологічної академії, завідувач кафедри релігієзнавства і теології Пркарпатського національного університету імені Василя Стефаника: Інтерв'ю записав 11 жовтня 2011 року, (м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 57, каб. 503, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, кафедра релігієзнавства і теології)). С.11.

⁷⁴ Новий Статут Івано-Франківського Українського Греко-Католицького Катехитичного Духовного Інституту. *Луцький І.М. Створення Станіславської (Івано-Франківської) єпархії Української Греко-Католицької Церкви*. 2-е видання. Івано-Франківськ, 2004. С. 123-126.

⁷⁵ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 2 (Наказ № 021 від 08.05. 2000 р. Б. «Про створення Вченої Ради ІФТКДІ»), арк. 1-2.

⁷⁶ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 3 (Спільна постанова Ректорату, Вченої Ради Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту та Консисторії Івано-Франківської Єпархії УГКЦ про перейменування Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію (1 червня 2000 р. Б., Івано-Франківськ)), арк. 1.

на обговорення Вченої Ради ІФТКДІ⁷⁷, скріпили своїми підписами владики Софрон Мудрий, єпископ-ординарій Івано-Франківської єпархії УГКЦ і Ректор ІФТКДІ, та о. Володимир Чорній, канцлер Івано-Франківської єпархії УГКЦ⁷⁸.

З метою правового закріплення статусу ІФТА за дорученням Вченої Ради о. Іван Луцький, доктор філософії в галузі права, професор ІФТА і ректор Івано-Франківського інституту права, економіки та будівництва, розробив нову редакцію Статуту ІФТА, яку 28 серпня 2000 р. затвердив єпископ-ординарій Івано-Франківської єпархії УГКЦ та ректор ІФТА єпископ Софрон Мудрий ЧСВВ, а остаточна його реєстрація відбулася 24 жовтня 2000 р., відповідно до свідоцтва № 85, виданого Державним комітетом України у справах релігій⁷⁹. У Статуті ІФТА 2000 р. було окреслено її правовий статус, мету, основні завдання, права та обов'язки, структуру та систему управління, права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу (студентів, педагогічних і науково-педагогічних працівників, адміністрації), порядок організації навчального процесу, матеріально-технічну базу та джерела фінансування, форми міжнародного співробітництва, що не тільки враховували історичний досвід і реальний стан, але насамперед відкривали нові перспективи розвитку цього закладу богословської освіти⁸⁰.

Необхідно додати, що 27 квітня 2006 р., відповідно до свідоцтва №63 Державного департаменту у справах релігій, було зареєстровано нову редакцію Статуту ІФТА, яку попередньо, 17 квітня, схвалила Вчена Рада ІФТА за підписом ректора єпископа Софрона Мудрого ЧСВВ та затвердив Правлячий Архидієєпископ Івано-Франківської єпархії УГКЦ Володимир Війтишин⁸¹. Хоча в цілому структура Статуту ІФТА 2006 р. була збережена з попередньої редакції 2000 р., проте новий «редактор» Микола Іванов, ліцензіат східного канонічного права, викладач ІФТА і суддя Церковного трибуналу Івано-Франківської єпархії УГКЦ, окремі його положення (в пунктах 1.1, 1.4, 1.7, 1.10, 2.1, 5.3, 5.6, 6.1, 7.1-7.5, 8.4, 8.9, 9.2, 10.3-10.5) частково змінив та удосконалив.

⁷⁷ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 2 (Наказ № 021 від 08.05. 2000 р. Б. «Про створення Вченої Ради ІФТКДІ»), арк. 1-2.

⁷⁸ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 3 (Спільна постанова Ректорату, Вченої Ради Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту та Консисторії Івано-Франківської Єпархії УГКЦ про перейменування Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію (1 червня 2000 р. Б., Івано-Франківськ)), арк. 1.

⁷⁹ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 4 (Свідоцтво № 85 Державного департаменту у справах релігій Міністерства юстиції України про реєстрацію статуту релігійної організації (ІФТА ІФЄ УГКЦ) від 24 жовтня 2000 р.), арк.1-1зв.; Спр. 1. Док. 5 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 1 від 28 серпня 2000 р.), арк. 1, 12.

⁸⁰ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 5 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 1 від 28 серпня 2000 р.), арк. 3-12.

⁸¹ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 40 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 007 від 17 квітня 2006 р.), арк. 1-11; Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 41 (Свідоцтво № 63 Державного департаменту у справах релігій Міністерства юстиції України про реєстрацію статуту релігійної організації (ІФТА ІФЄ УГКЦ) від 27 квітня 2006 р.), арк.1-1зв.

Визначення стратегії розвитку ІФТА та вирішення найбільш важливих робочих питань залишалося в компетенції ректора ІФТА, який, з одного боку, мусив координувати свою діяльність з Єпархіальним управлінням Івано-Франківської єпархії й Комісією богословської освіти та виховання УГКЦ (на рівні Синоду єпископів УГКЦ), а з іншого – мав достатньо прав і обов'язків, частину яких міг делегувати віце-реktorам (на рівні самої академії).

Координація діяльності ІФТА на найвищому рівні УГКЦ здійснювалася через участь представників ІФТА (ректора або уповноваженої ним особи) в діяльності Синодальної Комісії богословської освіти та виховання УГКЦ і Ради ректорів духовних семінарій УГКЦ, а також через постійну взаємодію з Правлячим Архиєреєм Івано-Франківської єпархії, який був членом Синоду єпископів УГКЦ та засновником ІФТА⁸². Завдяки цій взаємодії ІФТА могла адекватно реагувати як на потреби Церкви у підготовці кадрів (священиків, богословів, катехитів і т.д.), так і на актуальні тенденції розвитку богословської освіти УГКЦ. Так, вже з 1999 р. представники ІФТКДІ – ІФТА брали активну участь в розробці уніфікованої навчальної програми для всіх духовних семінарій УГКЦ в Україні, яку було прийнято на засіданні Ради ректорів 26 червня 2000 р.; цей документ, зокрема, від ІФТКДІ – ІФТА підписали ректор владики Софрон Мудрий та віце-ректор о. Борис Гобир⁸³. Вже з 2000–2001 навчального року ректорат ІФТА почав використовувати цю навчальну програму як основу для організації навчального процесу, адже, на думку владики С. Мудрого, це був «крок до ліцензування Академії»⁸⁴.

Особливу роль для розвитку ІФТА, на нашу думку, відіграв також той факт, що владики С. Мудрий тривалий час, упродовж 2000–2009 рр.⁸⁵, очолював Синодальну Комісію богословської освіти УГКЦ, чим забезпечував максимально ефективну участь представників ІФТА у становленні системи богословської освіти УГКЦ в Україні. На одному із засідань цієї Комісії, 28 лютого 2000 р., що відбулося під головуванням владики С. Мудрого, було вирішено реструктуризувати її склад шляхом включення Ради ректорів

⁸² Богословська освіта: шляхи вдосконалення. *Нова Зоря*. 2000. 1 березня. Ч.9. С.1.

⁸³ Навчальна програма духовних семінарій України, прийнята на зустрічі Ради ректорів 26 червня 2000 р. *Богослов'я*. Львів, 2000. Т. 64, кн. 1-4. С. 26, 31.

⁸⁴ Архів ІФТА. Ф. 4 (Вчена Рада та Відділ аспірантури ІФТА). Спр. 1 (Книга обліку. Протоколи Вченої Ради (журнал № 1) від 1992 по 2003 роки). С. 104.

⁸⁵ Порівн.: Богословська освіта: шляхи вдосконалення. *Нова Зоря*. 2000. 1 березня. Ч.9. С.1; Збори ректорів семінарій. *Вісник Івано-Франківської Єпархії УГКЦ*. 2004. липень, серпень, вересень. С. 16-17; В Івано-Франківській духовній семінарії відбулася зустріч Комісії Богословської Освіти і виховання УГКЦ (середа, 19 вересня 2007 року). *Івано-Франківська духовна семінарія УГКЦ*. URL: <http://ifds.org.ua/arhiv/322-ns--si-ni----.html>; Засідання Комісії Богословської освіти та виховання УГКЦ (7 жовтня 2008 р. Б.). *Комісія в справах кадрового забезпечення Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ*. URL: <http://theocom.ugcc.org.ua/component/content/article/1/12.html>; Зустріч о. Бориса Гудзяка та вл. Софрона Мудрого (2 січня 2009 року). *Комісія в справах кадрового забезпечення Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ*. URL: <http://theocom.ugcc.org.ua/component/content/article/1/25.html>; Звіт роботи Комісії перед Синодом єпископів Києво-Галицького Архієпископства (14 вересня 2009 р.). *Комісія в справах кадрового забезпечення Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ*. URL: <http://theocom.ugcc.org.ua/component/content/article/1/41.html>.

духовних навчальних закладів УГКЦ як її виконавчого органу⁸⁶. Згодом, в лютому 2004 р. Синодальна комісія богословської освіти і виховання УГКЦ провела першу контрольну візитацію ІФТА⁸⁷. У вересні 2004 р. єпископ Софрон Мудрий, ректор ІФТА і голова Комісії богословської освіти і виховання Києво-Галицької митрополії УГКЦ, виступив одним з ініціаторів чергового засідання Ради ректорів духовних семінарій та інших богословських вищих навчальних закладів в Івано-Франківську, на якому було обговорено питання про «стан богословських студій в УГКЦ»⁸⁸. У березні 2007 р. ІФТА й ІФДС відвідала очолювана директором Інституту канонічного права УКУ доктором о. Михайлом Димидом група з перевірки навчально-виховних закладів УГКЦ, яку створив Синод Єпископів Києво-Галицької Митрополії і Комісія богословської освіти та виховання; їхнім основним завданням було налагодження співпраці між ІФТА та іншими закладами богословської освіти в Україні⁸⁹. У вересні 2007 р. в Івано-Франківську відбулося чергове засідання Синодальної Комісії богословської освіти та виховання, на якому заслухано й обговорено звіт про проведену перевірку єпархіальних духовних семінарій УГКЦ в Україні, а також вирішено організовувати щорічні засідання Комісії для відбору кандидатів на закордонні богословські студії⁹⁰. Слід зауважити, що навіть після зміни голови Комісії богословської освіти УГКЦ (її очолив о. Борис Гудзяк) та наступної її реорганізації (в Комісію кадрового забезпечення Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ) у 2009 р. в її складі було збережено представництво від ІФТА та ІФДС в особі виконавчого секретаря о. Юрія Козловського⁹¹, а сам владику С. Мудрий за дорученням Патріаршого Синоду єпископів УГКЦ продовжував залишатися одним з опікунів Комісії священничої формації у складі ректорів семінарій УГКЦ⁹².

⁸⁶ Богословська освіта: шляхи вдосконалення. *Нова Зоря*. 2000. 1 березня. Ч.9. С.1..

⁸⁷ Архів ІФТА. Ф. 4. Спр. 2 (Протоколи Вченої Ради ІФТА за 2003-2010 роки). Док. 4 (Засідання викладачів ІФТА 26.11.2003 р. Рішення [рукопис]). арк. 1.

⁸⁸ Збори ректорів семінарій. *Вісник Івано-Франківської Єпархії УГКЦ*. 2004. липень, серпень, вересень. С. 16-17.

⁸⁹ З життя Івано-Франківської Єпархії: 13 березня Івано-Франківську Теологічну Академію та семінарію відвідала група з перевірки навчально-виховних закладів УГКЦ, створена Синодом Єпископів Києво-Галицької Митрополії і комісією богословської освіти та виховання. *Нова Зоря*. 2007. 30 березня. Ч.14. С.2.

⁹⁰ В Івано-Франківській духовній семінарії відбулася зустріч Комісії Богословської Освіти і виховання УГКЦ (середа, 19 вересня 2007 року). *Івано-Франківська духовна семінарія УГКЦ*. URL: <http://ifds.org.ua/arhiv/322-ns--si-ni----.html>.

⁹¹ Остафій Т. Робоча зустріч ректорів семінарій УГКЦ (п'ятниця, 16 травня 2008). *Івано-Франківська духовна семінарія УГКЦ*. URL: <http://ifds.org.ua/arhiv/543-sse.html>; Постанови Сорок шостої сесії Синоду Єпископів Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ 13-14 вересня 2009 року Божого. *Офіційні документи УГКЦ*. URL: <https://docs.ugcc.ua/1203/>; Звіт роботи Комісії перед Синодом єпископів Києво-Галицького Архієпископства (14 вересня 2009 р.). *Комісія в справах кадрового забезпечення Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ*. URL: <http://theocom.ugcc.org.ua/component/content/article/1/41.html>.

⁹² Постанови Синоду Єпископів УГКЦ 2005 року. *Синод єпископів УГКЦ*. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/postanovy-synodu-pyskopiv-ugkts-2005-roku-203/>.

На єпархіальному рівні взаємодія ІФТА із засновником, тобто з Правлячим Архидіаконом і Єпархіальним управлінням Івано-Франківської єпархії, упродовж 2000–2010 років зазнала деяких змін. Поєднання владикою С. Мудрим обов'язків ректора ІФТА та Правлячого Архидіакона (до липня 2005 р.), з одного боку, спрощувало прийняття будь-яких формальних рішень щодо організації діяльності теологічної академії, а з іншого боку, потребувало чіткого налагодження механізму взаємодії керівних осіб – ректора та віце-ректора ІФТА, ректора та віце-ректора ІФДС, деканів факультетів та інших посадових осіб, які увійшли до складу робочого органу – Ректорату академії. Після виходу на емеритуру з престолу Івано-Франківської єпархії УГКЦ за благословенням Синоду єпископів УГКЦ та Папи Римського у липні 2005 р. єпископ Софрон Мудрий уже з дозволу нового Правлячого Архидіакона єпископа Володимира Війтишина продовжив, попри поважний вік і стан здоров'я, безпосередньо займатися актуальними справами в ІФТА⁹³. Владика Володимир Війтишин, користуючись правами засновника ІФТА, у порозумінні з ректором владикою Софроном Мудрим затверджував або погоджував окремі рішення Ректорату і Вченої Ради, сприяючи розвитку вищого закладу богословської освіти.

Ректор ІФТА владика Софрон Мудрий був центральною фігурою, яка упродовж десятиліть визначала стратегію розвитку цього вищого навчального закладу. Так, відповідно до Статуту ІФТА (в редакціях 2000 і 2006 рр.), ректор очолював і представляв академію в державних та інших органах, у відносинах з іншими установами та організаціями, визначав організаційну структуру закладу, формував робочі та дорадчі органи, скликав Вчену Раду та Раду академії та головував на їх засіданнях, координував працю різних факультетів та інших підрозділів, призначав на посади віце-ректорів, деканів та інших посадових осіб, приймав на роботу та звільняв з роботи працівників академії, зараховував, відраховував та поновлював на навчання студентів, контролював організацію навчального процесу і виховної роботи, виконання навчальних програм і планів та якість роботи викладачів, розпоряджався майном і коштами академії тощо⁹⁴. Очевидно, ефективне виконання перелічених обов'язків ректора було можливим тільки за умови доброї організації праці всіх посадових осіб і структурних підрозділів академії. Це, у свою чергу, обумовлювало необхідність більш чіткого, ніж окреслено в Статуті ІФТА, зорієнтованого на щоденну практику, розподілу прав та обов'язків як окремих посадових осіб (віце-ректорів, деканів, завідувачів кафедр тощо), так і цілих підрозділів (Вченої Ради, факультетів, професорсько-викладацького колективу, об'єднаного в складі окремих кафедр).

⁹³ Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння... С. 122; Владика Софрон – двічі мудрий: [інтерв'ю]. *Нова Зоря*. 2007. 23 листопада. Ч. 46. С. 4.

⁹⁴ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 40 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 007 від 17 квітня 2006 р.), арк. 4-5.

Розподіл повноважень та пов'язаних з ними сфер відповідальності від початку реформи ІФТА 2000 р. упродовж наступного десятиліття частково змінився на основі практичної реалізації положень Статуту ІФТА (в редакціях 2000 і 2006 рр.), а також персональних і колегіальних рішень Ректорату та Вченої Ради, зокрема щодо розмежування ІФТА та ІФДС.

Слід зауважити, що Статутом ІФТА було передбачено існування двох органів: ректорату (як робочого) та Ради академії (як дорадчого), однак аналіз матеріалів Архіву ІФТА не виявив будь-яких документів, що свідчать про діяльність останнього органу управління. Тому, припускаємо, що через подібність їх складу та функцій (п. 4.5 та 4.6 Статуту⁹⁵) чинним був переважно Ректорат академії, тим часом Ради академії так і не було створено формально (наказом ректора чи рішенням Вченої Ради). Упродовж першого десятиліття розвитку ІФТА кадровий склад Ректорату зазнав значних змін, пов'язаних передусім із частковим організаційним розмежуванням теологічної академії та духовної семінарії. Так, якщо спершу, у 2000 р. до складу Ректорату входили три-чотири особи (ректор і віце-ректор теологічної академії й ректор та віце-ректор духовної семінарії), то згодом, у 2006 р., до цього робочого органу включено загалом 11 посадових осіб Івано-Франківської теологічної академії та вищої духовної семінарії⁹⁶. Таке збільшення членів Ректорату ІФТА повинно було забезпечити колегіальний принцип управління.

Вже у процесі реорганізації ІФТКДІ в ІФТА у 2000 р. на порядок денний вийшло питання про організаційне розмежування духовної семінарії й теологічної академії. Очевидно, такий крок був необхідним для того, щоб, з одного боку, зберегти і поступово підвищувати академічний статус ІФТА як богословського вищого навчального закладу (або «церковного університету», за визначенням кан. 646 ККСЦ), з більш розвиненою організаційною структурою (передбаченою п. 3.1 Статуту ІФТА мережею навчальних факультетів, наукових інститутів, кафедр тощо), а з іншого – забезпечити відповідну духовну формацію студентів у межах вищої духовної семінарії. Власне, з цією метою ще напередодні реорганізації ІФТКДІ в ІФТА, 17 лютого 2000 р., вперше за десять років розвитку цього богословського закладу, було здійснено такий «кадрово-організаційний» розподіл між ІФДС та ІФТКДІ-ІФТА: окремим ректором вищої духовної семінарії імені св. священомученика Йосафата, за згодою Протоігумена Отців Василіян в Україні о. Йосифа Будая,

⁹⁵ Порівн.: Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 5 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 1 від 28 серпня 2000 р.), арк. 5; Спр. 1. Док. 40 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 007 від 17 квітня 2006 р.), арк. 5.

⁹⁶ Порівн.: Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 3. Док. 16 (Спільна постанова Ректорату, Вченої Ради Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту та Консисторії Івано-Франківської Єпархії УГКЦ про перейменування Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію (1 червня 2000 р. Б., Івано-Франківськ)), арк. 1; Спр. 4. Док. 326 (Наказ № 042 від 03.11.2006 р. Б. «Про організацію праці ректорату»), арк. 1; Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 49 (Протокол засідання Ректорату ІФТА № 1 від 06.11.2006 р. Б.), арк. 1.

було призначено о. Теодозія Янківа ЧСВВ, а посаду ректора теологічно-катехитичного духовного інституту зберіг за собою єпископ-ординарій Івано-Франківської єпархії УГКЦ Софрон Мудрий ЧСВВ⁹⁷. Але коли в грудні 2000 р. о. Т. Янківа ЧСВВ призначили відповідальним з боку УГКЦ за організацію візиту Папи Римського Івана Павла II в Україну, а згодом, у 2001 р., – ще й настоятелем монастиря Отців Василіян у Києві та директором видавництва «Місіонер», тоді знову на деякий час єпископ Софрон Мудрий поєднав обидві посади – ректора теологічної академії та ректора духовної семінарії⁹⁸. Напевно, з деяких міркувань таке поєднання посад ректора однією особою було корисним і доцільним деякий період, проте невдовзі ідея часткового організаційного розподілу ІФДС та ІФТА, що відкривала нові перспективи розвитку цього закладу богословської освіти, знову була реалізована. Так, в грудні 2001 р. з благословення єпископа-ординарія Івано-Франківської єпархії УГКЦ Софрона Мудрого новим ректором ІФДС був призначений доктор канонічного права о. Олег Каськів, один з перших випускників ІФТКДІ-ІФДС (1995 року випуску), здобувач наукового ступеня в Папському Східному Інституті в Римі (у 1999–2001 рр.) та віце-ректор ІФТА з дисципліни (у 2000–2001 рр.)⁹⁹.

Ректор теологічної академії владика С. Мудрий, зберігаючи за собою основні повноваження, передбачені Статутом (в редакції 2000 р.), упродовж 2000–2005 рр. намагався частково децентралізувати управління ІФТА, делегуючи частину своїх повноважень окремим особам, а також регламентуючи права та обов'язки інших посадових осіб та підрозділів як теологічної академії, так і духовної семінарії.

Звичайно, ректор ІФТА здійснював безпосередні кадрові призначення та загальну координацію діяльності навчальних факультетів та інших структурних підрозділів, керуючись при необхідності колегіальними рішеннями Вченої Ради та інших органів академії. Так, у жовтні 2000 р. владика С. Мудрий підписав наказ про організацію навчального процесу в дяківсько-регентській школі ІФТА, яку пізніше в березні 2001 р., відповідно до рішення Вченої Ради ІФТА,

⁹⁷ Отець Теодозій Янків – ректор Вищої Духовної Семінарії св. Йосафата Івано-Франківської єпархії УГКЦ (декрет від 17 лютого 2000 р.). *Нова Зоря*. 2000. 8 березня. Ч.10. С.2; Янків о. Теодозій: Біографічна довідка. *Нова Зоря*. 2000. 8 березня. Ч.10. С.2; Пелехатий І. Служити Богові і рідному народові: Інтерв'ю з Високопреподобним отцем-Протоархимандритом Василіянського Чину Доктором Ісидором Патрилом ЧСВВ. *Нова Зоря*. 1992. Ч. 4 (29 січня). С. 3; Козак А. Історія і сучасність Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата у Івано-Франківську... С. 137.

⁹⁸ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 27 (Наказ № 011 від 06.03.2001 р. Б. «Про відрахування з числа студентів ІФТА»), арк.1; Козак А. Історія і сучасність Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата у Івано-Франківську... С. 137.

⁹⁹ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 2 (Наказ № 0246 від 27 липня 2000 року «Про призначення Настоятелів Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк. 1; Спр. 4. Док. 72 (Декрет № 28 від 18 грудня 2001 року «Про відкликання всесвітл. О. д-ра Олега Каськіва з посади Віце-Ректора ТА і призначення його Ректором Духовної Семінарії»), арк. 1.

було реорганізовано в окремий навчальний факультет¹⁰⁰. Виключно наказом ректора ІФТА владики С. Мудрого в серпні 2001 р. були призначені декани філософського, богословського, катехитично-педагогічного та дяківсько-регентського факультетів теологічної академії¹⁰¹. У безпосередній сфері відповідальності ректора академії перебували також допоміжні підрозділи ІФТА – бухгалтерія, господарська частина, бібліотека та інші. Наприкінці вересня 2000 р. владики С. Мудрий призначив на посаду економа ІФТА о. Петра Витвицького, якому підпорядкував господарську частину й автотранспорт¹⁰². У квітні 2001 р. його змінив на цій посаді о. Ярослав Шмадило, якого ректор теологічної академії додатково призначив уповноваженим для роботи з митницею¹⁰³.

Від початку реорганізації ІФТКДІ – ІФТА у 2000 р. ректор ІФТА владики Софрон Мудрий, відповідно до п. 4.3-4.4 Статуту ІФТА, спробував «делегувати частину своїх прав та обов'язків проректорам (віце-ректорам)», «влада і компетенція яких окреслюється номінативним декретом»¹⁰⁴. Так би мовити, «другою особою» після владики ректора залишався віце-ректор теологічної академії о. Б. Гобир (призначений з 1998 р.)¹⁰⁵, сферою відповідальності якого була організація навчального процесу для студентів всіх факультетів, координація праці з усіма викладачами, співпраця з деканатами катехитично-педагогічного факультету (котрий мав певну «автономію») та дяківсько-регентської школи (згодом факультету). Однак поза його увагою залишалася досить значна ділянка праці, важлива для формування майбутніх священиків, а саме – виховний та духовно-формаційний процес і наукова робота.

Відповідальним за формаційний процес був віце-ректор ІФТА з дисципліни о. Олег Касків, призначений у 1997 р., але, враховуючи його богословські студії в Папському Східному Інституті в Римі упродовж 1996–

¹⁰⁰ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 13 (Наказ № 038 від 09.10.2000 р. Б. «Про навчання і дисципліну в дяківсько-регентській школі при ІФТА»), арк.1; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 30 (Наказ № 015 від 22.03.2001 р. Б. «Про реорганізацію навчального процесу в ІФТА»), арк. 2.

¹⁰¹ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 53 (Наказ № 039 від 30.08.2001 р. Б. «Про призначення декана катехитично-педагогічного факультету та старшого бухгалтера ІФТА»), арк.1; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 54 (Наказ № 040 від 30.08.2001 р. Б. «Про призначення декана богословського факультету ІФТА»), арк.1; Спр. 4. Док. 56 (Наказ № 042 від 31.08.2001 р. Б. «Про призначення декана дяківсько-регентського факультету ІФТА»), арк.1.

¹⁰² Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 10 (Наказ № 032 від 26.09.2000 р. Б. «Про призначення економа Івано-Франківської Теологічної Академії [о. П.Витвицький]»), арк. 1; Спр. 4. Док. 14 (Наказ № 039 від 10.10.2000 р. Б. [про підпорядкування автотранспорту та господарської частини економові ІФТА]), арк. 1.

¹⁰³ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 33 (Наказ № 021 від 30.04.2001 р. Б. «Про зміну економа Теологічної Академії»), арк.1; Спр. 4. Док. 39 (Наказ № 027а від 15.05.2001 р. Б. «Про призначення уповноваженого для роботи з митницею»), арк.1.

¹⁰⁴ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 5 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 1 від 28 серпня 2000 р.), арк. 4; Спр. 1. Док. 40 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 007 від 17 квітня 2006 р.), арк. 4.

¹⁰⁵ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 10 (Гобир Борис). 5 арк.

2000 рр.¹⁰⁶, вкрай необхідно було визначити відповідальну за цей напрям особу, наділену відповідними повноваженнями. З цією метою вже на початку вересня 2000 р. ректор теологічної академії С. Мудрий та ректор духовної семінарії о. Т. Янків підписали розпорядження про порядок в семінарійній спільноті (каплиці, гуртожитку, фірті, рефектарі), відповідальність за виконання якого поклали на старшого префекта ІФТА о. Ярослава Тимішака, якому додатково доручили обов'язки віце-ректора академії з дисципліни на період тимчасової відсутності о. О. Каськіва¹⁰⁷. Невдовзі, в лютому 2001 р., з огляду на потребу в духовній опіці семінаристів, ректор теологічної академії С. Мудрий звільнив о. Я. Тимішака з посади старшого префекта академії та призначив його духівником семінарії, а також призначив префектами семінарії о. Олександра Левицького та о. д-на Ярослава Шмадила¹⁰⁸. Після повернення з Риму о. д-р О. Каськів продовжував виконувати обов'язки віце-ректора ІФТА з дисципліни, а після його призначення в грудні 2001 р. владику С. Мудрим на посаду ректора духовної семінарії о. О. Левицький обійняв вакантну посаду віце-ректора ІФТА з дисципліни, яку невдовзі, з січня 2002 р., без особливих формальних рішень (додаткового наказу чи розпорядження) ректора академії (втім, за його згодою) було змінено на іншу посаду – віце-ректора духовної семінарії¹⁰⁹. Напевно, фактичною підставою для такої зміни назви посади був обсяг повноважень: головним обов'язком віце-ректора з дисципліни (далі – віце-ректора духовної семінарії) було забезпечення духовно-формаційного й виховного процесу для студентів виключно філософського та богословського факультетів, котрі в своїй більшості (за деяким винятком для студентів заочної форми та екстернату богословського відділу і студентів катехитичного відділу) належали до духовної семінарії, тим часом як формація студентів катехитично-педагогічного факультету повністю покладалася на його декана.

Власне, тому посада віце-ректора ІФТА з дисципліни формально залишалася вакантною досить тривалий період, і лише в квітні 2008 р. ректор теологічної академії владика Софрон Мудрий та Правлячий Архієрей Івано-Франківської єпархії УГКЦ владика Володимир Війтишин, покликаючись на Статут ІФТА (в редакції 2006 р.), спільно підписали декрет про призначення на

¹⁰⁶ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 2 (Наказ № 0246 від 27 липня 2000 року «Про призначення Настоятелів Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк. 1; Спр. 4. Док. 72 (Декрет № 28 від 18 грудня 2001 року «Про відкликання всесвітл. О. д-ра Олега Каськіва з посади Віце-Ректора ТА і призначення його Ректором Духовної Семінарії»), арк. 1; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 31 (Каськів Олег Володимирович), арк. 1-1зв, 8.

¹⁰⁷ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 2 (Наказ № 0246 від 27 липня 2000 року «Про призначення Настоятелів Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк. 1; Спр. 4. Док. 5 (Розпорядження без дати [про порядок в семінарії]. «Дано у вересні 2000 р. Б. і в силі до офіційного відкликання чи змін»), арк. 1.

¹⁰⁸ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 22 (Наказ № 004 від 16.02.2001 р. Б. «Про призначення духівника та префектів Семінарії»), арк. 1.

¹⁰⁹ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 73 (Декрет № 29 від 18 грудня 2001 року «Про призначення всеч. о. О. Левицького на посаду Віце-Ректора ТА по дисципліні»), арк. 1; Спр. 4. Док. 75 (Наказ № 001 від 11.01.2002 р. Б. «Про призначення економа та старшого префекта Духовної Семінарії»), арк. 1; Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 46 (Левицький Олександр), арк. 1-1зв., 9.

цю посаду доктора східного канонічного права о. Івана Дуфанця¹¹⁰. Але вже на початку 2010 р. о. д-р І. Дуфанець був звільнений з посади віце-ректора ІФТА з дисципліни за власним бажанням, оскільки, крім викладацької праці в теологічній академії, виконував ще обов'язки судді Церковного суду в дисциплінарних і подружніх справах Івано-Франківської єпархії УГКЦ¹¹¹.

Крім навчальної роботи та дисципліни, за яку відповідали два вище згадані віце-ректори ІФТА, в процесі розвитку теологічної академії виникла необхідність ефективно організувати ще одну сферу – богословську науково-дослідну роботу професорсько-викладацького колективу. Саме з цією метою в червні 2006 р. ректор С. Мудрий, керуючись п. 4.3-4.4 Статуту ІФТА (про проректорів¹¹²) та враховуючи поступове збільшення обов'язків віце-ректора о. Б. Гобира, призначив о. д-ра Річарда Горбаня «проректором (віце-ректором) з наукової роботи ІФТА терміном на один рік»¹¹³, а згодом, у вересні 2007 р., враховуючи його заслуги щодо відновлення часопису «Науковий вісник ІФТА «Добрий Пастир»», знову призначив його на посаду віце-ректора з наукової роботи на невизначений термін¹¹⁴.

Очевидно, дальший розподіл та уточнення сфер відповідальності між посадовими особами та підрозділами ІФТА значною мірою залежав від вирішення проблеми правового статусу теологічної академії та духовної семінарії. Питання про необхідність правового обґрунтування розмежування теологічної академії та духовної семінарії було чітко поставлено на засіданні Вченої Ради ІФТА у вересні 2005 р., коли сформовано комісію для укладення окремих статутів цих закладів (в складі єпископів Володимира Війтишина і Софрона Мудрого, отців д-ра Олега Каськіва та Бориса Гобира)¹¹⁵.

Дискусія, що розгорнулась на цьому засіданні Вченої Ради, засвідчила прагнення її учасників вирішити проблему ширшого визнання статусу ІФТА як

¹¹⁰ Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 384 (Декрет від 09.04.2008 р. Б. «Про призначення Віце-ректора Теологічної Академії [з дисципліни – о. д-ра Івана Дуфанця]». 10 квітня 2008 р.), арк.1; Спр. 5. Папка 24 (Дуфанець Іван). 3 арк.; Новий доктор східного канонічного права! [о. ліц. Іван Дуфанець захистив докторат у Римі] (10.12.2007). Івано-Франківська духовна семінарія. URL: <http://ifds.org.ua/arhiv/380-.html>.

¹¹¹ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 60 (Склад Вченої Ради ІФТА станом на 2 березня 2010 р. Б. [копія оригіналу]), арк. 1; Ф. 1. Спр. 5. Папка 24 (Дуфанець Іван). 3 арк.; Шематизм Івано-Франківської єпархії УГКЦ. 2009 рік / Упорядкував митр. прот. Іван Шевчук, Віце-Канцлер Івано-Франківської Єпархії. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009. С. 16, 23, 24.

¹¹² Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 5 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 1 від 28 серпня 2000 р.), арк.4; Спр. 1. Док. 40 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 007 від 17 квітня 2006 р.), арк.4.

¹¹³ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 3 (Документи про діяльність о. д-ра Річарда Горбаня на посаді віце-ректора з наукової роботи ІФТА (з 19.06.2006 р.)). Док. 1 (Декрет від 19 червня 2006 р. Б., м. Івано-Франківськ, «Про призначення проректора (віце-ректора) з наукової роботи Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк.1.

¹¹⁴ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 3. Док. 8 (Декрет від 19 вересня 2007 р. Б., м. Івано-Франківськ, «Про призначення віце-ректора з наукової роботи Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк.1.

¹¹⁵ Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 13 (Засідання Вченої Ради ІФТА 20 вересня 2005 р. Б. о 17:00 год., м. Івано-Франківськ. Протокол засідання № 01/2005. [друк]), арк. 2-3.

вищого навчального закладу. Владика Володимир Війтишин підкреслив потребу «розподілу статутів Академії та Семінарії» для того, щоб у перспективі отримати акредитацію від Міністерства освіти і науки України. Тим часом член Вченої Ради ІФТА о. д-р С. Кияк, підтримуючи ідею державної акредитації в далекій перспективі, наполягав «не спішити з написанням статутів чи постанов про кафедри чи деканати», а спершу «підготувати нормативну базу у такий спосіб, щоби отримати реєстрацію якоїсь однієї зі складових частин» та «скористати з можливості афіліації до Університету Стефаника (тобто Прикарпатського університету імені В. Стефаника. – РД.)». Втім, владика Володимир Війтишин заперечував можливість «афіліації» з Прикарпатським національним університетом ім. В. Стефаника, наполягаючи на збереженні «ідентичності» богословського навчального закладу¹¹⁶. Зрештою, більшість членів Вченої Ради ІФТА підтримали пропозиції, висловлені отцями Б. Гобиром, О. Каськівим та Р. Горбанем, і проголосували за нормативно-правове розмежування теологічної академії та духовної семінарії шляхом укладення відповідних статутів¹¹⁷.

Уже в грудні 2005 р. Вчена Рада ІФТА обговорила й затвердила попередню редакцію «Правил внутрішнього розпорядку Івано-Франківської Духовної Семінарії ім. Священномученика Йосафата»¹¹⁸. Згодом, у березні-квітні 2006 р., було затверджено окремі статuti Івано-Франківської Теологічної Академії та Івано-Франківської Духовної Семінарії імені св. священномученика Йосафата¹¹⁹. Публікація та офіційна реєстрація Статутів ІФТА й ІФДС засвідчила, на нашу думку, правовий, але поки-що фактично номінальний розподіл цих двох закладів богословської освіти.

Питання про реформу структури богословської освіти та виховання Івано-Франківської єпархії УГКЦ знову було обговорено на засіданні Вченої Ради ІФТА 28 березня 2006 р. Тоді вчений секретар о. Юрій Козловський подав до розгляду запропоновану владиками Володимиром Війтишиним та Софроном Мудрим схему реформи богословської освіти, що викликала жваву дискусію. Виявилось, що фактично «існують дві різні інституції: семінарія та академія, які збиті в одне... семінарія відповідає за виховання, а академія – за навчання» (о. д-р О. Каськів), тому окремі учасники засідання (о. д-р С. Кияк, п. І. Ткач) висловлювали пропозиції більш чітко розподілити функції цих двох закладів відповідним нормативними документами. Проте владика Володимир Війтишин у відповіді на питання «хто ми є: семінарія чи академія?» виразно підкреслив:

¹¹⁶ Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 13 (Засідання Вченої Ради ІФТА 20 вересня 2005 р. Б. о 17:00 год., м. Івано-Франківськ. Протокол засідання № 01/2005. [друк]), арк. 2.

¹¹⁷ Там само, арк.3.

¹¹⁸ Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 14 (Засідання Вченої Ради ІФТА 7 грудня 2005 р. Б. о 17:00 год., м. Івано-Франківськ. Протокол засідання № 02/2005. [друк]), арк.1-2.

¹¹⁹ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 40 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 007 від 17 квітня 2006 р.), 11 арк.; Ф.4. Спр. 2. Док. 23 (Засідання Вченої Ради ІФТА 28 березня 2006 р. Б. о 16:00 год., м. Івано-Франківськ. Протокол засідання № 01/2006. [друк]), арк. 1-6.

«Ми є академія»¹²⁰. Основними аргументами щодо збереження єдності ІФТА – ІФДС були наступні: «а) в Єпархії є тільки один навчальний заклад, який поєднує в собі середню і вищу духовну освіту; б) поділ на Академію і Семінарію є небажаним для закладу під одним дахом, з подвійним адміністративним управлінням. Це може привести до протистояння, а навіть конфліктів. Крім того, треба створити окремі програми, окремі адміністративні управи, що призведе до роздування управлінського штату і додаткових фінансових витрат»¹²¹. Водночас владики як ініціатори реформи пропонували зберегти єдину посаду ректора як керівника академії та семінарії, ввести посади проректора з наукової роботи, проректора з навчальної роботи та проректора з виховної роботи¹²². Однак, враховуючи можливість афіліації ІФТА в структуру Українського Католицького Університету у Львові (УКУ), який тоді вже мав не тільки міжнародну акредитацію з боку Конгрегації католицької освіти Апостольського Престолу, але й щойно здобув державну акредитацію від Міністерства освіти і науки України¹²³, члени Вченої Ради вирішили відкласти питання про структуру ІФТА до завершення переговорів із ректоратом УКУ¹²⁴.

Проте наступні переговори з ректоратом Українського Католицького Університету та з ректоратом Прикарпатського національного університету (попри підписану з останнім угоду про співпрацю 2004 р.¹²⁵) так і не вирішили остаточно проблеми ширшого визнання статусу ІФТА, співвідношення з ІФДС, можливості державної акредитації ІФТА як вищого навчального закладу богословської освіти УГКЦ.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, характерною рисою розвитку ІФТА впродовж першого десятиліття було налагодження системи управління (менеджменту) навчальним і духовно-формаційним процесами та науковою роботою. Проведені кадрові та організаційні зміни, особливо у вищому керівництві богословського навчального закладу, засвідчили тенденцію до латентного (поступового та дещо прихованого) організаційного розмежування ІФДС й ІФТА, але для їх

¹²⁰ Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 23 (Засідання Вченої Ради ІФТА 28 березня 2006 р. Б. о 16:00 год., м. Івано-Франківськ. Протокол засідання № 01/2006. [друк]), арк. 2-3; Спр. 2. Док. 24 (Система богословської освіти та виховання Івано-Франківської Єпархії [організаційна схема], [друк]), арк.1; Спр. 2. Док. 26 (Проект системи богословської освіти та виховання Івано-Франківської Єпархії [організаційна схема], [друк]), арк.1.

¹²¹ Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 25 (Схема адміністративного устрою ІФТА Івано-Франківської Єпархії УГКЦ [текст], [друк]), арк. 1.

¹²² Там само, арк. 1.

¹²³ Державна акредитація навчальних програм УКУ (11 травня 2006). *Український Католицький Університет*. URL: <http://ucu.edu.ua/library/889/>; Акредитація богословської освіти в Україні: досвід УКУ та перспективи співпраці: програма науково-практичного семінару (14 вересня 2006) // Український Католицький Університет. URL: <http://ucu.edu.ua/news/1612/>.

¹²⁴ Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 23 (Засідання Вченої Ради ІФТА 28 березня 2006 р. Б. о 16:00 год., м. Івано-Франківськ. Протокол засідання № 01/2006. [друк]), арк. 3.

¹²⁵ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 28 (Угода про співробітництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Івано-Франківської теологічної академії від 22 листопада 2004 р., м. Івано-Франківськ), арк.1-2.

реального розподілу необхідно було провести ще низку організаційно-практичних заходів, зокрема, створити, відповідно до приписів Статуту ІФТА (п. 4.5), робочі та дорадчі органи – Ректорат, Вчену Раду, Раду академії, Економічну Раду тощо.

У березні 2010 р. ректор ІФТА С. Мудрий затвердив оновлений склад Вченої Ради, до якої включено 31 особу з різними науковими ступеннями та кваліфікаційними рівнями, в тому числі 8 докторів теологічних наук, 5 докторів канонічного права, 1 доктор фізико-математичних наук, 1 доктор права, 1 кандидат політичних наук, 1 кандидат філологічних наук, 12 ліцензіатів богослов'я, 1 спеціаліст та 1 магістр¹²⁶. Таким чином, механізм кооптації (доповнення) членів Вченої Ради ІФТА забезпечував постійне, співвідносне з потребами та можливостями підготовки нових кадрів богословів-науковців, зростання її кількісного та якісного складу.

У травні 2010 р. Правлячий Єпископ Івано-Франківської єпархії УГКЦ Володимир Війтишин, користуючись канонічними правами засновника ІФТА, провів кадрові зміни: ректор о. д-р Олег Каськів був призначений Протосинкелом цієї ж єпархії, а новим ректором ІФДС призначений колишній віце-ректор ІФДС, ліцензіат богословських наук, митрофорний протоієрей Олександр Левицький¹²⁷. Ці кадрові зміни ознаменували новий етап розвитку Івано-Франківської теологічної академії та духовної семінарії.

До перспективних напрямів дослідження порушеної в статті проблеми належить, зокрема, аналіз його творчої спадщини¹²⁸, залучення додаткових документів із фондів державних установ, інших закладів освіти, з якими співпрацював владика Софрон Мудрий.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акредитація богословської освіти в Україні: досвід УКУ та перспективи співпраці: програма науково-практичного семінару (14 вересня 2006) // Український Католицький Університет. URL: <http://ucu.edu.ua/news/1612/>.
2. Архів Івано-Франківської теологічної академії УГКЦ (далі – Архів ІФТА). Ф. 1 (Секретаріат ІФТА). Спр. 2 (Накази ректора ІФТКДІ за 1991–1995 рр.). Док. 2 (Лист № 123 від 03.01. 1991 р. з проханням ректора ІФТКДІ на адресу ректора Вільнюської

¹²⁶ Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 60 (Склад Вченої Ради ІФТА станом на 2 березня 2010 р. Б. [копія оригіналу]), арк. 1.

¹²⁷ Декрет від 06.05.2010 р. Вих. №223 про іменування митр. прот. Олега Каськіва Протосинкелом Івано-Франківської Єпархії УГКЦ. *Нова Зоря*. 2010. 27 травня. Ч. 11. С. 1; Декрет від 06.05.2010 р. Вих. №224 про іменування прот. Олександра Левицького ректором Івано-Франківської Духовної Семінарії імені священномучека Йосафата. *Нова Зоря*. 2010. 27 травня. Ч. 11. С. 1.

¹²⁸ Див., наприклад: Мудрий С. Євхаристійне сопричастя – виклик традиції та сучасності для традиційних церков. *Науковий вісник Івано-Франківської теологічної академії УГКЦ «Добрий Пастир»*. 2007. Вип. 1: Теологія. С. 7–9. URL: <http://journal.ifai.edu.ua/index.php/gp/article/view/248;> Мудрий С. Слова. Випуск 1. Івано-Франківськ: Видавництво Теологічної Академії, 2002. 168 с.; Мудрий С. Слова. Випуск 2. Івано-Франківськ: Видавництво Теологічної Академії, 2004. 216 с.; Мудрий С. Слова. Випуск 3. Івано-Франківськ: Видавництво Теологічної Академії, 2008. 352 с.; Мудрий С. Слова. Випуск 4. Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківської Теологічної Академії, 2009. 308 с.; Мудрий С. Слова. Випуск 5. Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківської Теологічної Академії, 2011. 272 с.

- католицької духовної семінарії про сприяння у придбанні науково-богословської літератури), арк. 1.
3. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 2. Док. 14 (Наказ № 69 від 11.01. 1993 р. про покращення роботи АГЧ ІФТКДІ), арк. 1.
 4. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 3 (Накази ректора ІФТКДІ за 1995-2000 рр.). Док. 16 (Спільна постанова Ректорату, Вченої Ради Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту та Консисторії Івано-Франківської Єпархії УГКЦ про перейменування Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію (1 червня 2000 р. Б., Івано-Франківськ)), арк. 1.
 5. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4 (Накази ректора ІФТА за 2000-2010 рр.). Док. 2 (Наказ № 0246 від 27 липня 2000 року «Про призначення Настоятелів Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк. 1.
 6. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 5 (Розпорядження без дати [про порядок в семінарії]. «Дано у вересні 2000 р. Б. і в силі до офіційного відкликання чи змін»), арк. 1.
 7. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 10 (Наказ № 032 від 26.09.2000 р. Б. «Про призначення економа Івано-Франківської Теологічної Академії [о. П.Витвицький]»), арк. 1.
 8. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 13 (Наказ № 038 від 09.10.2000 р. Б. «Про навчання і дисципліну в дяківсько-регентській школі при ІФТА»), арк. 1.
 9. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 14 (Наказ № 039 від 10.10.2000 р. Б. [про підпорядкування автотранспорту та господарської частини економові ІФТА]), арк. 1.
 10. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 22 (Наказ № 004 від 16.02.2001 р. Б. «Про призначення духівника та префектів Семінарії»), арк. 1.
 11. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 27 (Наказ № 011 від 06.03.2001 р. Б. «Про відрахування з числа студентів ІФТА»), арк. 1.
 12. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 30 (Наказ № 015 від 22.03.2001 р. Б. «Про реорганізацію навчального процесу в ІФТА»), арк. 1-2.
 13. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 33 (Наказ № 021 від 30.04.2001 р. Б. «Про зміну економа Теологічної Академії»), арк. 1.
 14. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 39 (Наказ № 027а від 15.05.2001 р. Б. «Про призначення уповноваженого для роботи з митницею»), арк. 1.
 15. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 53 (Наказ № 039 від 30.08.2001 р. Б. «Про призначення декана катехитично-педагогічного факультету та старшого бухгалтера ІФТА»), арк. 1.
 16. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 54 (Наказ № 040 від 30.08.2001 р. Б. «Про призначення декана богословського факультету ІФТА»), арк. 1.
 17. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 56 (Наказ № 042 від 31.08.2001 р. Б. «Про призначення декана дяківсько-регентського факультету ІФТА»), арк. 1.
 18. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 72 (Декрет № 28 від 18 грудня 2001 року «Про відкликання всесвітл. О. д-ра Олега Каськіва з посади Віце-Ректора ТА і призначення його Ректором Духовної Семінарії»), арк. 1.
 19. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 73 (Декрет № 29 від 18 грудня 2001 року «Про призначення всеч. о. О. Левицького на посаду Віце-Ректора ТА по дисципліні»), арк. 1.
 20. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 75 (Наказ № 001 від 11.01.2002 р. Б. «Про призначення економа та старшого префекта Духовної Семінарії»), арк. 1.
 21. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 326 (Наказ № 042 від 03.11.2006 р. Б. «Про організацію праці ректорату»), арк. 1.
 22. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 4. Док. 384 (Декрет від 09.04.2008 р. Б. «Про призначення Віце-ректора Теологічної Академії [з дисципліни – о. д-ра Івана Дуфанця]». 10 квітня 2008 р.), арк. 1.
 23. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5 (Особові справи професорсько-викладацького колективу ІФДС – ІФТКДІ – ІФТА за 1990 – 2010 рр.). Папка 2 (Бігун Михайло), 1 арк.
 24. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 3 (Білоус Олег Михайлович), 5 арк.

25. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 4 (Будуйкевич Владислав-Ярослав Васильович), 10 арк.
26. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 5 (Витвицький Володимир). 6 док., 10 арк.
27. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 8 (Галавай Тарас), 1 арк.
28. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 9 (Генза Мирослава), арк. 1.
29. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 10 (Гобир Борис). 5 арк.
30. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 22 (Друляк Юрій), 3 арк.
31. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 23 (Дубицький Іван Михайлович), 3 арк.
32. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 24 (Дуфанець Іван). 3 арк.
33. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 25 (Єгрешій Олег Ігорович), 12 арк.
34. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 29 (Ігнатюк Василь-Михайло Іванович), 4 арк.
35. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 31 (Каськів Олег Володимирович), 11 арк.
36. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 34 (Кияк Святослав Романович), 24 арк.
37. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 43 (Курилів Богдан Володимирович), 2 арк.
38. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 46 (Левицький Олександр), 10 арк.
39. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 48 (Луцький Іван Михайлович), 20 арк.
40. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 53 (Микієвич Роман), 18 арк.
41. Архів ІФТА. Ф. 1. Спр. 5. Папка 79 (Шипайло Лариса), арк. 1.
42. Архів ІФТА. Ф. 3 (Віце-ректор ІФТА з наукової роботи о. Річард Горбань). Спр. 1 (Колекція документів про ІФТА УГКЦ у 2000 – 2010 рр.). Док. 2 (Наказ № 021 від 08.05. 2000 р. Б. «Про створення Вченої Ради ІФТКДІ»), арк. 1-2.
43. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 3 (Спільна постанова Ректорату, Вченої Ради Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту та Консисторії Івано-Франківської Єпархії УГКЦ про перейменування Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію (1 червня 2000 р. Б., Івано-Франківськ)), арк.1.
44. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 4 (Свідоцтво № 85 Державного департаменту у справах релігії Міністерства юстиції України про реєстрацію статуту релігійної організації (ІФТА ІФЄ УГКЦ) від 24 жовтня 2000 р.), арк.1-1зв.
45. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 5 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 1 від 28 серпня 2000 р.), 12 арк.
46. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 11 (Наказ № 042 від 31.08. 2001 р. Б. «Про призначення декана дяківсько-регентського факультету ІФТА»), арк. 1.
47. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 28 (Угода про співробітництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Івано-Франківської теологічної академії від 22 листопада 2004 р., м. Івано-Франківськ), арк.1-2.
48. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 40 (Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 007 від 17 квітня 2006 р.), арк.1-11.
49. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 41 (Свідоцтво № 63 Державного департаменту у справах релігії Міністерства юстиції України про реєстрацію статуту релігійної організації (ІФТА ІФЄ УГКЦ) від 27 квітня 2006 р.), арк.1-1зв.
50. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 49 (Протокол засідання Ректорату ІФТА № 1 від 06.11.2006 р. Б.), 7 арк.
51. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 1. Док. 60 (Склад Вченої Ради ІФТА станом на 2 березня 2010 р. Б. [копія оригіналу]), арк. 1.
52. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 3 (Документи про діяльність о. д-ра Річарда Горбаня на посаді віце-ректора з наукової роботи ІФТА (з 19.06.2006 р.)). Док. 1 (Декрет від 19 червня 2006 р. Б., м. Івано-Франківськ, «Про призначення проректора (віце-ректора) з наукової роботи Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк.1.

53. Архів ІФТА. Ф. 3. Спр. 3. Док. 8 (Декрет від 19 вересня 2007 р. Б., м. Івано-Франківськ, «Про призначення віце-ректора з наукової роботи Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк.1.
54. Архів ІФТА. Ф. 4 (Вчена Рада та Відділ аспірантури ІФТА). Спр. 1 (Книга обліку. Протоколи Вченої Ради (журнал № 1) від 1992 по 2003 роки). 159 с.
55. Архів ІФТА. Ф. 4. Спр. 2 (Протоколи Вченої Ради ІФТА за 2003-2010 роки). Док. 4 (Засідання викладачів ІФТА 26.11.2003 р. Рішення [рукопис]). арк. 1.
56. Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 13 (Засідання Вченої Ради ІФТА 20 вересня 2005 р. Б. о 17:00 год., м. Івано-Франківськ. Протокол засідання № 01/2005. [друк]), арк.2-3.
57. Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 14 (Засідання Вченої Ради ІФТА 7 грудня 2005 р. Б. о 17:00 год., м. Івано-Франківськ. Протокол засідання № 02/2005. [друк]), арк.1-2.
58. Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 23 (Засідання Вченої Ради ІФТА 28 березня 2006 р. Б. о 16:00 год., м. Івано-Франківськ. Протокол засідання № 01/2006. [друк]), арк.1-6.
59. Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 24 (Система богословської освіти та виховання Івано-Франківської Єпархії [організаційна схема], [друк]), арк.1.
60. Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 25 (Схема адміністративного устрою ІФТА Івано-Франківської Єпархії УГКЦ [текст], [друк]), арк.1.
61. Архів ІФТА. Ф.4. Спр. 2. Док. 26 (Проект системи богословської освіти та виховання Івано-Франківської Єпархії [організаційна схема], [друк]), арк.1.
62. Архів управління Івано-Франківської Архиепархії УГКЦ (далі – Архів ІФАє-УГКЦ). Папка 1 (Декрети, накази, розпорядження Єпископа-Ординарія Івано-Франківської єпархії УГКЦ Софрона Мудрого ЧСВВ (1997 – 2006)). Док. 14 (Наказ № 34 від 11.12. 1996 р. Б. «Про заснування видавництва «Нова Зоря» Івано-Франківської єпархії УГКЦ»), арк. 1.
63. Архів ІФАє-УГКЦ. Папка 1. Док. 15 (Наказ № 22 від 27 липня 2000 р., м. Івано-Франківськ. «Про призначення Настоятелів Івано-Франківської Теологічної Академії»), арк. 1.
64. Архів ІФАє-УГКЦ. Папка 1. Док. 23 (Наказ № 35 від 09.11. 2000 р. Б. «Про звільнення із займаних посад [у видавництві ІФТА]), арк. 1.
65. Архів ІФАє-УГКЦ. Папка 1. Док. 30 (Декрет № 28 від 18 грудня 2001 року, м. Івано-Франківськ, «Про відкликання всесвітл. о. д-ра Олега Каськіва з посади Віце-Ректора ТА і призначення його Ректором Духовної Семінарії»), арк. 1.
66. Білоус О. Урочистості з нагоди вшанування пам'яті владики Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія. 2018. Вип. 12-13. С. 444–445. URL.*
67. Блажейовський Д. Студенти візантійсько-київського обряду в папських колегіях і семінаріях, університетах та інститутах Центральної і Західної Європи (1576–1983): [англійською мовою] / Записки ЧСВВ, серія 2, секція 1, том 43. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1984. 366 с.
68. Богословська освіта: шляхи вдосконалення. *Нова Зоря. 2000. 1 березня. Ч.9. С.1.*
69. Боечко Ю. Горджуся долею своєю [біографічний нарис про о. Івана Козовика]. *Нова Зоря. 2008. 8 лютого. Ч. 6. С. 4.*
70. Браславець О. Ю. Правова природа конкордатів та конкордатних угод як специфічної форми публічно-правового договору. *Юридична наука. 2012. № 2. С. 44-51. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/jnn_2012_2_7.pdf.*
71. В Івано-Франківській духовній семінарії відбулася зустріч Комісії Богословської Освіти і виховання УГКЦ (середа, 19 вересня 2007 року). *Івано-Франківська духовна семінарія УГКЦ. URL: <http://ifds.org.ua/arhiv/322-ns--si-ni----.html>.*

72. В УкрІНТЕІ зареєстровано науково-дослідну тему «Реабілітована пам'ять: історія УГКЦ в особах». *Кафедра історії України та методики викладання історії. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*. URL: <https://kiu.pnu.edu.ua/2023/07/03/v-ukrintei-zareiestrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pam-iat-istoriia-uhkts-v-osobakh/?fbclid=IwAR25eIMCgv8BA5WoOAOOrmljLUPNfVJwH88wmHJ8AyzvIOnyXJRqUrmWU6oA>;
73. В УкрІНТЕІ зареєстровано науково-дослідну тему «Реабілітована пам'ять: історія УГКЦ в особах». *Івано-Франківська академія Івана Золотоустого*. Дата оновлення: 27.06.2023. URL: <http://ifaiz.edu.ua/novyny/1112-v-ukrintei-zareiestrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pamiat-istoriia-uhkts-v-osobakh.html?fbclid=IwAR38SDmZceOWVro3aFe0KSesZwDQefCRk1ecGp9RDPCR5o2K8Gy2JCPtAGY>.
74. Вічна пам'ять: о.-мітрат Ярослав Будуйкевич (некролог та біографічна довідка). *Нова Зоря*. 2008. 11 квітня. Ч. 15. С. 2.
75. Владика Софрон – двічі мудрий: [інтерв'ю]. *Нова Зоря*. 2007. 23 листопада. Ч. 46. С. 4.
76. Владика Софрон Мудрий. *Синод єпископів УГКЦ*. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-sofron-mudryy-472/>.
77. Владика Софрон Мудрий ЧСВВ (27.11.1923 – 31.10.2014). *Провінція святого Миколая. Василіянський Чин святого Йосафата в Україні*. URL: <https://www.osbm.org.ua/index.php/publikatsiyi/istoriya/4116-vladyka-sofron-mudryi-chsvv-27-11-1923-31-10-2014>.
78. Владика УГКЦ – знайомство зблизька: Владика Іриней Білик ЧСВВ, Єпарх Буцацький. *Нова Зоря*. 2007. Ч. 3-4. С. 6
79. Генік Л. Доктор канонічного права Софрон Мудрий (ЧСВВ) – дослідник історії українського християнства. *Карпати: людина, етнос, цивілізація*. 2017–2018. Вип. 7–8. С. 305-326. URL: <https://carpathiansjournal.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/76/2018/11/Любов-Генік.pdf>.
80. Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції та становлення (до 125-річчя Івано-Франківської єпархії УГКЦ, 20-річчя виходу з підпілля Духовної Семінарії та 10-річчя заснування Теологічної Академії) : Наукове видання. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 168 с.
81. Декрет від 06.05.2010 р. Вих. №223 про іменування митр. прот. Олега Каськіва Протосинкелом Івано-Франківської Єпархії УГКЦ. *Нова Зоря*. 2010. 27 травня. Ч. 11. С. 1.
82. Декрет від 06.05.2010 р. Вих. №224 про іменування прот. Олександра Левицького ректором Івано-Франківської Духовної Семінарії імені священномучеика Йосафата. *Нова Зоря*. 2010. 27 травня. Ч. 11. С. 1.
83. Делятинський Р., Гоголь В. Богословська освіта і наука як засоби формування громадянського суспільства в Україні. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2023. Том 26. № 3. С. 6-19. DOI: <https://doi.org/10.15421/172342>.
84. Делятинський Р. Основні тенденції становлення та розвитку богословської освіти в незалежній Україні (на прикладі закладів богословської освіти Української Греко-Католицької Церкви у 1991–2010 рр.). *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого УГКЦ. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2022. Вип. 17. С. 149-198. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2022.17.14>.
85. Делятинський Р. І., Єгрешій О. І. Мудрий Софрон. *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. Том 22. URL: <https://esu.com.ua/article-69822>.

86. Державна акредитація навчальних програм УКУ (11 травня 2006). *Український Католицький Університет*. URL: <http://ucu.edu.ua/library/889/>.
87. Довідка «Нової Зорі»: Каськів Олег Володимирович. *Нова Зоря*. 2010. 27 травня. Ч. 11. С. 1.
88. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Перша сесія (жовтень 1996 р.). Львів: Свічадо, 1998. XXV+326 с.
89. Жерноклеєв О. Джерела з історії державно-церковних взаємин у фондах Державного архіву Івано-Франківської області. Україна і Ватикан: Серія збірників наукових праць. Вип. 4: Державно-церковні відносини в контексті досвіду об'єднаної Європи / За заг. ред. О. Береговського, С. Побуцького, С. Кияка, В. Дідуха та ін. Галич; Івано-Франківськ; Київ, 2011. С. 31-37.
90. З життя Івано-Франківської Єпархії: 13 березня Івано-Франківську Теологічну Академію та семінарію відвідала група з перевірки навчально-виховних закладів УГКЦ, створена Синодом Єпископів Києво-Галицької Митрополії і комісією богословської освіти та виховання. *Нова Зоря*. 2007. 30 березня. Ч.14. С.2.
91. З ювілеєм!: Просто йти за Христом! [о. Борис Гобир, парох церкви св. Влкмч Димитрія у м. Івано-Франківськ]. *Нова Зоря*. 2009. 3 квітня. Ч. 9. С. 5.
92. Засідання Комісії Богословської освіти та виховання УГКЦ (7 жовтня 2008 р. Б.). *Комісія в справах кадрового забезпечення Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ*. URL: <http://theocom.ugcc.org.ua/component/content/article/1/12.html>.
93. Збори ректорів семінарій. *Вісник Івано-Франківської Єпархії УГКЦ*. 2004. липень, серпень, вересень. С. 16-17.
94. Звіт роботи Комісії перед Синодом єпископів Києво-Галицького Архієпископства (14 вересня 2009 р.). *Комісія в справах кадрового забезпечення Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ*. URL: <http://theocom.ugcc.org.ua/component/content/article/1/41.html>.
95. Зустріч о. Бориса Гудзяка та вл. Софрона Мудрого (2 січня 2009 року). *Комісія в справах кадрового забезпечення Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ*. URL: <http://theocom.ugcc.org.ua/component/content/article/1/25.html>.
96. Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут: З історії Станіславівської духовної семінарії. *Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого*. Івано-Франківськ, 1995. С.85-87.
97. Карась Г. Кіндратюк Богдан. *Івано-Франківськ: Енциклопедичний словник*. Івано-Франківськ, 2010. С. 219-220.
98. Карась Г. Князевич Петро. *Івано-Франківськ: Енциклопедичний словник*. Івано-Франківськ, 2010. С. 226.
99. Каськів О. Вплив єпископа Софрона Мудрого на видавничу діяльність в Українській Греко-Католицькій Церкві. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. Вип. 44. С. 34-40. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.44.4>.
100. Каськів О. Вплив отця Софрона Мудрого на розвиток проповідництва в Українській Греко-Католицькій Церкві (1960-1993 рр.). *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. Вип. 43. С. 32-38. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.4>.
101. Каськів О. Минуле та сучасність Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії. *Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата*. Івано-Франківськ, 2007. С. 22-26.
102. Каськів О. Наукова діяльність єпископа Софрона Мудрого. *Virtus: Scientific Journal*. 2019. Issue 35 (June). P. 25-27. URL: <http://conference-ukraine.com.ua/en/archivej>.
103. Каськів О. Роль єпископа Софрона Мудрого в реорганізації Івано-Франківського Теологічно-Катихитичного Духовного Інституту в Івано-Франківську Теологічну

- Академію (1994–2014 рр.). *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. Вип. 42. С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.6>.
104. Каськів О., Білоус О. Анонс міжнародної науково-практичної конференції до 100-ліття з дня народження Владики Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2023. Вип. 18. С. 366. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2023.18.21>.
105. Каськів О., Майка В. Вплив Єпископа Софрона Мудрого на семінарійну формацію та кадрову політику в Івано-Франківській Єпархії. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2021. Вип. 16. С. 10-26. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2021.16.2>.
106. Клоновський Ю. Праці Софрона Мудрого як джерело до вивчення діяльності владики та історії Церкви. URL: <https://www.academia.edu/16735559/ПРАЦІ СОФРОНА МУДРОГО ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВЛАДИКИ ТА ІСТОРІЇ ЦЕРКВИ>.
107. Козак А. Історія і сучасність Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата у Івано-Франківську (1907 – 2007). *Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата*. Івано-Франківськ, 2007. С. 135-137.
108. Крайник Х., Рохман Б. Генеза релігійно-філософських поглядів Блезя Паскаля у викладах духовних настоятелів УГКЦ (Софрон Мудрий). *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2020. Вип. 15. С. 35–39. <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2020.15.7>.
109. Кухарський Р. Громадська активність владики Софрона Мудрого у контексті національно-патріотичного виховання. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки*. 2015. Вип. 8: до 25-річчя створення кафедри історії України. С. 333-340. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vkpnui_2015_8_34.pdf.
110. Лагоцький В. Внесок отця Ісидора Патрила в розвиток української історичної науки. *Вісник Львівського університету. Серія історична*. 2019–2021. Спецвипуск: до 75-річчя професора Костянтина Кондратюка. С. 109–116. URL: <https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/109-116Lahockyi-RM.pdf>.
111. Левицький О.О. Формування духовенства за нормами партикулярного права УГКЦ: монографія. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2016. 264 с.
112. Манюх Ю. Меценат з-за океану [д-р Мирослав Борисюк зі штату Флорида, США, пожертвував на розвиток ІФТКДП]. *Нова Зоря*. 1992. Ч. 12 (березень). С. 2.
113. Марціновська Д. Внесок отців Чину Василя Великого у розвиток української теологічної освіти. *Карпати: людина, етнос, цивілізація*. 2017–2018. Вип. 7–8. С. 239-244. URL: <https://carpathiansjournal.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/76/2018/11/Дарина-Марціновська.pdf>.
114. Морквас А. Інтерв'ю з Владикою Іринесом Біликом, ЧСВВ – Єпархом Бучацьким. *Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата*. Івано-Франківськ, 2007. С. 16-22.
115. Мудрий С. Євхаристійне сопричастя – виклик традиції та сучасності для традиційних церков. *Науковий вісник Івано-Франківської теологічної академії УГКЦ «Добрий Пастир»*. 2007. Вип. 1: Теологія. С. 7–9. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/248>.
116. Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. 216 с.
117. Мудрий С. Слова. Випуск 1. Івано-Франківськ: Видавництво Теологічної Академії, 2002. 168 с.

118. Мудрий С. Слова. Випуск 2. Івано-Франківськ: Видавництво Теологічної Академії, 2004. 216 с.
119. Мудрий С. Слова. Випуск 3. Івано-Франківськ: Видавництво Теологічної Академії, 2008. 352 с.
120. Мудрий С. Слова. Випуск 4. Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківської Теологічної Академії, 2009. 308 с.
121. Мудрий С. Слова. Випуск 5. Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківської Теологічної Академії, 2011. 272 с.
122. Навчальна програма духовних семінарій України, прийнята на зустрічі Ради ректорів 26 червня 2000 р. *Богословія*. Львів, 2000. Т. 64, кн. 1-4. С. 26-31.
123. Нагорняк Б. Діти славлять Творця [реколекції для учнів провів парох церкви св. Архистратига Михаїла, викладач ІФТА, канд. філос. н. о. Роман Микієвич]. *Нова Зоря*. 2008. 18 квітня. Ч. 16. С. 5.
124. Новий доктор східного канонічного права! [о. ліц. Іван Дуфанець захистив докторат у Римі] (10.12.2007). Івано-Франківська духовна семінарія. URL: <http://ifds.org.ua/arhiv/380-.html>.
125. Новий Статут Івано-Франківського Українського Греко-Католицького Катехитичного Духовного Інституту. *Луцький І.М. Створення Станіславської (Івано-Франківської) єпархії Української Греко-Католицької Церкви*. 2-е видання. Івано-Франківськ, 2004. С. 123-126.
126. Новини: Гості з Риму [14 квітня 1991 р. в Івано-Франківську побували ректор Папської греко-католицької колегії Св. Йосафата о. д-р Софрон Мудрий ЧСВВ та Головний економ Римської Василіянської Курії о. д-р Северіян Якимишин ЧСВВ]. *Нова Зоря*. 1991. Ч. 5-6 (квітень). С. 8.
127. Остафіїв Т. Робоча зустріч ректорів семінарій УГКЦ (п'ятниця, 16 травня 2008). *Івано-Франківська духовна семінарія УГКЦ*. URL: <http://ifds.org.ua/arhiv/543-sse.html>.
128. Отець Теодозій Янків – ректор Вищої Духовної Семінарії св. Йосафата Івано-Франківської єпархії УГКЦ (декрет від 17 лютого 2000 р.). *Нова Зоря*. 2000. 8 березня. Ч. 10. С. 2; Янків о. Теодозій: Біографічна довідка. *Нова Зоря*. 2000. 8 березня. Ч. 10. С. 2.
129. Павликівська Н. Повернення через 44 роки [монастир Сестер Василіянок в Івано-Франківську]. *Нова Зоря*. 1991. Ч. 19-20 (серпень). С. 4-5.
130. Пелехатий І. Кияк Святослав. *Івано-Франківськ: Енциклопедичний словник*. Івано-Франківськ, 2010. С. 219.
131. Пелехатий І. Сестри Василіянки: поневіряння тривають. *Нова Зоря*. 1993. Ч. 25 (червень). С. 2.
132. Пелехатий І. Служити Богові і рідному народові: Інтерв'ю з Високопреподобним отцем-Протоархимандритом Василіянського Чину Доктором Ісидором Патрилом ЧСВВ. *Нова Зоря*. 1992. Ч. 4 (29 січня). С. 3.
133. Пена Л. Мовостиль «Духовних бесід» Софрона Мудрого. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2016. Вип. 772: Романо-слов'янський дискурс. С. 83-86. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvchu_rsd_2016_772_18.pdf.
134. Пена Л. «Слова» Софрона Мудрого: риси мовостилю. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2019. Вип. 812: Романо-слов'янський дискурс. С. 53-58. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvchu_rsd_2019_812_12.pdf.
135. Печерська Г. Сучасне і майбутнє Спільки [про звітно-виборну конференцію Спільки Християнського Відродження 9 травня 2008 р.]. *Нова Зоря*. 2008. 16 травня. Ч. 20. С. 4.

136. Полек В. Нарис історії Івано-Франківської єпархії. *Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого*. Івано-Франківськ, 1995. С. 99-156.
137. Попик В. І. Біографістика. *Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів ВНЗ / І. Н. Войцехівська (кер. авт. кол.), В. В. Томазов, М. Ф. Дмитрієнко та ін. Київ: Либідь, 2008. С. 94–103.*
138. Постанови Синоду Єпископів УГКЦ 2005 року. *Синод єпископів УГКЦ*. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/postanovy-synodu-pyskopiv-ugkts-2005-roku-203/>.
139. Постанови Сорок шостої сесії Синоду Єпископів Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ 13-14 вересня 2009 року Божого. *Офіційні документи УГКЦ*. URL: <https://docs.ugcc.ua/1203/>.
140. Приватний архів історика Р.І. Делятинського. Док. б/н (Кияк о. Святослав, професор кафедри теології та член Вченої Ради Івано-Франківської теологічної академії, завідувач кафедри релігієзнавства і теології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника: Інтерв'ю записав 11 жовтня 2011 року, (м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 57, каб. 503, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, кафедра релігієзнавства і теології)). 25 с.
141. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. Заклади вищої освіти. *ЄДЕБО*. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/vishcha-osvita/>.
142. Сенко Д. Культурно-освітня діяльність Івано-Франківської архієпархії УГКЦ (1989–2020 рр.): дипломна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти / керівник А. І. Міщук, рецензент О. І. Єгрешій; Кафедра історії України і методики викладання історії, Факультет історії, політології та міжнародних відносин, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2021. 98 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/17566/1/Сенько%20В.%20Дипломна%20робота.%202021%20р..pdf>.
143. Сестри-василіянки – в своєму монастирі. *Нова Зоря*. 1993. Ч. 33-34 (вересень). С. 1.
144. Слово Єпископа-Ординарія Івано-Франківського Софрона [на Надзвичайному Синоді УГКЦ 25 червня 1990 р. у Ватикані]. *Добрий Пастир: Видання Івано-Франківської греко-католицької єпархії УГКЦ*. 1990. Ч. 2. С. 29.
145. Софрон Мудрий. *Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*. URL: <https://pnu.edu.ua/6248-2/>.
146. Трухан Ю. Для добра і духовного вжитку: 12 лютого Єпископ Івано-Франківський УГКЦ Кир Володимир Війтишин у спільній молитві зі священниками освятив один з відновлених поверхів Івано-Франківської Духовної Семінарії. *Нова Зоря*. 2010. 18 лютого. Ч. 4. С. 2.
147. УГКЦ. Історія. Відродження. Ісповідники віри: до 30-річчя виходу з підпілля Української Греко-Католицької Церкви: бібліографічний покажчик / Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Франка; уклад. О. Шаран, С. Джоголик; ред. Г. Горбань; відп. за вип. Л. Бабій. Івано-Франківськ, 2019. 76 с. URL: <https://www.calameo.com/books/002820791faa8c5680919>.
148. Угорчак Ю. Луцький Іван. *Івано-Франківськ: Енциклопедичний словник*. Івано-Франківськ, 2010. С. 270.
149. Хортік О. Сучасний стан української каноністики. *Науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого «Добрий Пастир»*. 2014. Вип. 5: Богослов'я. С. 76–83. URL: <http://journal.ifaz.edu.ua/index.php/gp/article/view/44>.
150. «Христова Церква – наш духовний скарб»: Інтерв'ю з Єпископом Володимиром Війтишиним, Правлячим Архієреєм Івано-Франківської Єпархії. *Нова Зоря*. 2010. Ч. 14. С. 2.
151. Ципердюк І. Роль єпископа Софрона Мудрого у становленні та розвитку української редакції радіо «Ватикан». *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. 2016.

№ 9-10 (7).

URL:

<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/12125/1/Tsyperdyuk%20I.pdf>.

152. Ципердюк І. Радіо «Ватикан»: історико-функціональні особливості роботи. Теле- та радіожурналістика. 2016. Вип. 15. С. 88-95. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tir_2016_15_15.pdf.
153. Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого / Надруковано за дорученням Ординарія Івано-Франківського Кир Софрона Дмитерка ЧСВВ. Редагування І.Пелехатий. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківської греко-католицької єпархії, 1995. 180 с.
154. Шематизм Івано-Франківської єпархії УГКЦ. 2009 рік / Упорядкував митр. прот. Іван Шевчук, Віце-Канцлер Івано-Франківської Єпархії. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009.
155. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. 376 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Vstup_do_istorii/.
156. Янків о. Теодозій: Біографічна довідка. *Нова Зоря*. 2000. 8 березня. Ч.10. С.2.